

Lastensuojelu ja julkisuus

Opas lastensuojelun ammattilaisille median kohtaamiseen

Lastensuojelu ja julkisuus

Opas lastensuojelun ammattilaisille median kohtaamiseen

© Lastensuojelun Keskusliitto ja tekijä
Helsinki 2013

Tekijä: Helena Jaakkola
Ulkoasu: Kinestasis Oy / Veikko Anttila

1. painos

ISBN
978-952-7002-00-1 (painettu)
978-952-7002-01-8 (pdf)

Painopaikka: L. Tuovinen Ky, Kuopio

Lastensuojelun Keskusliitto
Armfeltintie 1, 00150 Helsinki
p. 09 329 6011
toimisto@lskl.fi
www.lskl.fi

Esipuhe 4
Julkisempaa lastensuojelua 6

10

Mediaa kohtaamaan

Mitä ammattietiikka sanoo? 10
Älä jää marginaaliin 11
Avoimuus lisää luottamusta 12
Huonot ja hyvät uutiset 13

14

Julkinen ja salassa pidettävä

Lastensuojelun viestintävastuu 15
Sananvapaus on kaikilla 16
Julkisuusperiaate ja yksityisyyden suoja 16
Sananvapauden rajat ja ongelmakohtat 17

19

Journalismin pelisäännöt

Journalistin lait ja ohjeet 19
Hyvää journalistista työtä 20
Media etsii ja jäsentää tietoa 21
Lastensuojelu lähteenä 22
Lähdesuoja 23
Nopeat uutistilanteet ja kriisit 23
Julkinen ei aina ole julkaistavissa 24
Tapaus: Venäläislusten huostaanotot 24

27

Toimi median kanssa

Toimittaja liikkeellä 27
Lastensuojelun uutinen 28
Asiakkaat haastateltavina 29
Varaudu kiinnostukseen 30
Haastattelussa 31
Kuvauksissa 33
Sähköisen median erityispiirteitä 33
Selvää puhetta, selvää tekstiä 36
Tarkistus ennen julkaisua 36
Lastensuojelun kriisiviestintä 37

39

Velvollisuudet ja vastuut

Virheiden korjaus 39
Kritiikin kohteen oma näkemys 40
Vastine ja oikaisu 40
Yleisöpalstojen tarkistus 41
Rikosoikeudellinen vastuu 41
Kunnianloukkaus ja yksityiselämää loukkaava tiedon levittäminen 42
Julkiset paikat, kotirauha ja julkisrauha 42
Julkisen sanan neuvosto ja lastensuojelu 43
Tapaus Valkeakoski 44
Tapaus Nokia 45

Tietoa lastensuojelusta 46
Lähteitä 50

Esipuhe

Puhutaanko lastensuojelusta mediassa liian vähän ja vääristä aiheista? Pohditko, voiko lastensuojelusta kertoa mitään julkisuudessa? Onko kieltäytyminen haastattelusta ainut vaihtoehto? Tuntuuko toimittajan kohtaaminen vaikealta? Koetko, että ikävät uutiset saavat eniten palstatilaa, vaikka julkisuuteen pitäisi saada tietoa myös laadukkaasta lastensuojelusta ja sen vaikuttavuudesta?

Median ja lastensuojelun kohtaamisissa kahden taitavan ja kiireisen ammattikunnan intressit eivät aina kohtaa. Molempinpuoliset väärinkäsitykset ja epäluottamus voivat estää yhteistyön mahdollisuuden. Myös lainsäädäntö asettaa yhteistyölle tiukat raaminsa, eikä tasapainottelu salassapitovelvollisuuden ja viranomaistoiminnan julkisuusperiaatteiden välillä ole helppoa.

Lastensuojelu kuitenkin tarvitsee julkisuutta. Toimittajien työn kautta kansalaisilla ja päättäjillä on mahdollisuus saada tietoa siitä, mitä lastensuojelussa oikeasti tapahtuu.

Me uskomme, että ymmärtämällä entistä paremmin toinen toistemme roolit voimme parantaa yhteistyötä ja kiertää kompastuskiviä. Tähän oppaaseen olemme koonneet vinkkejä siitä, kuinka kertoa julkisuudessa työstä, josta ei voi kertoa kaikkea, ja pohtineet, mitä hyötyä julkisuudesta on lastensuojelulle.

Opas on jatkoa Lastensuojelun Keskusliiton, Journalistiliiton ja Aikakauslehtien liiton vuonna 2011 tuottamalle oppaalle, jossa tarjotaan toimittajille apua lasten ja nuorten haastattelemiseen ja kuvaamiseen liittyviin eettisiin ja käytännöllisiin kysymyksiin. Tämän oppaan ovat Lastensuojelun Keskusliiton kanssa tuottaneet Viestinnän Keskusliitto, Journalistiliitto, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos ja Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia. Mukana työssä ovat olleet myös Nuorten Ystävät, SOS-lapsikylä, Pelastakaa Lapset, Ehjä, Perheoitoliitto, Espoon kaupunki ja Kotkan kaupunki.

Oppaan on kirjoittanut toimittaja Helena Jaakkola. Työryhmän lisäksi arvokasta apua ovat antaneet johtava sosiaalityöntekijä Marjo Alatalo ja lastensuojelun erityisasiantuntija Alpo Heikkinen, toimittaja Iita Kettunen sekä toimittaja Saara Rantanen.

Haastattelujen lisäksi oppaan sitaatit on koottu oppaan tekovaiheessa toimittajille ja lastensuojelun työntekijöille lähetetystä kyselystä.

Kiitos kaikille, jotka ovat antaneet aikaansa ja asiantuntemustaan oppaan tekoprosessin eri vaiheissa.

Opas ei ole kaikenkattava käsikirja eikä virallinen ohjeisto, mutta toivottavasti se rohkaisee sinua antoisaan ja monipuoliseen yhteistyöhön median kanssa.

Helsingissä 17.9.2013
Seppo Sauro
Toiminnanjohtaja
Lastensuojelun Keskusliitto

Julkisempaa lastensuojelua

Tähän oppaaseen on koottu ohjeita ja pohdintoja, joilla lastensuojelun *hiljaisuuden kulttuuri*, lastensuojelua verhoava salaperäisyys ja puhumattomuus voidaan murtaa.

Vaikeneminen ei johdu vain siitä, että lastensuojelussa työskentelevät eivät halua kertoa työstään tai että heillä on niin kiire, etteivät ennätä. Lastensuojelussa olennainen asiakassuhteen luottamuksellisuus ja vahvat salassapitosäänökset ovat vain vieneet huomiota siltä, että lastensuojelun pitäisi olla muutoin julkista toimintaa. Julkiseen lastensuojeluun kannustavat ja velvoittavat sosiaalialan ammattilaisen ammattietiikka, lastensuojelulain henki, kuntalaki ja viranomaistoiminnan julkisuusperiaate.

Toteuttaakseen perustehtäviään lastensuojelu tarvitsee nykyisten työmuotojen lomaan vahvaa vaikuttamista ja viestintää. Tiedottajaksi tai alan lobbaajaksi lastensuojelun ammattilaisen ei tarvitse ryhtyä, mutta suhteessa julkisuuteen on hyvä mieltää työn kaksi puolta – luottamuksellisuus ja avoimuus.

Tarkoitus ei liioin ole kasvattaa yksittäisen lastensuojelussa työskentelevän työtaakkaa. Lastensuojelun viestintä- ja vaikuttamiskakkaa jakavat kaikki lastensuojelun parissa toimivat: oma työyhteisö – tukenaan organisaation viestintä, kollegat muissa kunnissa, laaja lastensuojelun järjestökenttä sekä valtionhallinnon organisaatiot. Julkisemmän lastensuojelun puolesta voi työskennellä muuallakin kuin mediassa.

Medialla on ollut osansa hiljaisuuden kulttuurin muodostumiselle. Sanan säilä on käsitellyt lastensuojelussa työskenteleviä ihmisiä sekä tehtyjä ja tekevämmättömiä päätöksiä viiltävästi: välillä syystä, mutta välillä epäreilusti tai väärin.

Ajoittain erittäin paineisessa ja aina vaativassa työssä julkinen kritiikki väsyttää, vaikka se ei osuisi edes omalle kohdalle. Kollegoiden toiminnan arvostelu tuntuu kaikissa lastensuojelutyötä tekevissä.

Epätasapaino lastensuojelun käsittelyssä mediassa tulee olemaan osa lastensuojelun todellisuutta jatkossakin. Asiakkaiden esittämään julkiseen kritiikkiin ei pystytä vastaamaan, sillä lastensuojelun yksilöasioiden salassapitosäännöt ja asiakassuhteen luottamuksellisuus ovat ehdottomat. Mediassa lastensuojelun yleisten periaatteiden esittely riittää toisinaan, mutta aiheen käsittelyn henkilöityttyä toimittaja odottaa yksilöityjä tietoja siitä, mitä ihmiselle lastensuojelussa on tapahtunut – vaikka näitä tietoja ei edes julkaistaisi. Näihin odotuksiin lastensuojelun ammattilainen ei pysty vastaamaan. On tärkeää korostaa toimittajille, että tuolloin ei ole kyse asioiden *salailusta*, vaan *lakiin perustuvasta salassapitovelvollisuudesta*.

Takavuosiin verrattuna on kuitenkin menty eteenpäin. Lastensuojelun käsittely tiedotusvälineissä on monipuolistunut. Huonojen uutisten rinnalle ovat tulleet hyvät uutiset. On tämä sitten seurausta lastensuojelussa toimivien aktivoitumisesta tai toimittajien kouluttautumisesta, varmasti suuri vaikutus on ollut asiakkailta itsellään. Niillä ihmisillä, jotka kertovat tilanteistaan, joissa lastensuojelusta on ollut apua. Eikä toimittajakaan enää syytetä niin herkästi sosiaalipornosta, jos lastensuojelusta kerrotaan asiakkaan äänellä.

Toiveet lastensuojelun hyvistä uutisista ovat tarpeellisia, oikeutettujakin. Niillä on paitsi voimaannuttava vaikutus työntekijöille, myös normalisoiva merkitys lastensuojelun asiakkaille. Lastensuojelun asiakkuuteen liittyy hyvistä pyrkimyks-

sistä huolimatta yhä häpeää, ja tiedotusvälineissä asiakkaat esitetään enemmän epäonnistujina tai uhreina kuin selviytyjinä.

Siksi lastensuojelun vaikuttavuuden ja merkityksen kannalta innostusta herättävät sellaiset uutiset kuin mitä Helsingin Sanomat (26.8.2013) julkaisi Tapionkasken perhekodissa asuvista nuorista. Uutisen mukaan nuoret olivat jättäneet Helsingin kaupungille aloitteen, jossa toivovat asumisharjoittelupaikan perustamista. Asumisharjoittelussa voisi opetella itsenäistymistä ja aikuisen elämää. Paikan pitäisi olla lähellä nykyistä perhekotia, jotta tuki olisi lähellä.

Tällä uutisella on yhteiskunnallista merkitystä. Nuoret nostivat esille tärkeän kysymyksen lastensuojelujärjestelmästä: onko itsenäistyvälle nuorelle tarpeeksi tukea vai jääkö hän täysi-ikäisenä tyhjän päälle. Uutinen on merkityksellinen myös siksi, että Tapionkasken perhekodin nuorten kohdalla lastensuojelu näyttäisi onnistuneen. Näistä nuorista on kasvamassa pärjääviä ja aktiivisia aikuisia.

Lastensuojelu ja julkisuus on käytännöllinen opas lastensuojelun ammattilaisille, jotka tarvitsevat perustietoa siitä, kuinka toimia median kanssa. Miten kertoa tiedotusvälineissä työstä, josta ei voi koskaan kertoa kaikkea? Julkaisu antaa myös aineksia pohdintoille siitä, miksi lastensuojelun pitäisi näkyä mediassa.

Opas on laadittu ajatellen käytännön lastensuojelutyötä tekeviä. Käyttökelpoinen se on alan opiskelijoille, mutta myös lastensuojeluaiheita työssään käsitteleville toimittajille. Julkaisussa keskitytään lastensuojelun käsittelyyn painotusta ja sähköisessä mediassa, missä pätevät journalismin lait ja pelisäännöt. Sosiaalista mediaa oppaassa ei käsitellä.

Sisältö on jaettu viiteen itsenäiseen osaan, jotka täydentävät toisiaan. Ensimmäinen osa virittää aiheeseen ja tuo vastauksia kysymykseen, mihin lastensuojelu tarvitsee julkisuutta. Painotus on sosiaalialan ammattietiikassa, joka antaa tehtävän tuoda julki lastensuojelutyössä havaittuja asioita osana sosiaalisen oikeudenmukaisuuden puolustamista.

Usein ajatellaan, että salassapito estää kertomasta lastensuojelusta. Tämä on puolittotuus. Lastensuojelu on toimintana julkista, mutta lastensuojelun

asiakkaan asiat työntekijän kertomana eivät kuulu julkisuuteen. Toisessa osuudessa pohditaan julkisuusperiaatteen, salassapitosäännöksiä ja sananvapauslain suhdetta lastensuojeluun.

Kolmas ja neljäs osa käsittelevät journalistista työtä. Kolmas osa antaa vastauksia siihen, miksi journalistit toimivat niin kuin toimivat, sekä mitkä ovat journalistisen työn periaatteet ja säädöspohja. Neljänten osaan on koottu tietoa siitä, kuinka varautua median kiinnostukseen, miten toimia haastatteluisissa ja miten puhua lastensuojelusta tiedotusvälineisiin sopivalla kielellä. Lisäksi muistutetaan, että tiedotusvälineiden tarpeet ovat monet ja uutispäivään mahtuu lastensuojeluaiheitakin laidasta laitaan.

Viidennessä osassa kerrotaan median vastuista ja velvollisuuksista, virheiden korjaamisesta ja median itsesääntelystä Julkisen sanan neuvoston (JSN) lastensuojelua koskevien päätösten kautta. Oppaan loppuun on koottu luettelo lähteistä, joista löytyy yleistä tietoa lastensuojelusta. Näidenkin lähteiden äärelle voi ohjata toimittajan, kun hän haluaa tietoa lastensuojelun lakipohjasta, toimintaperiaatteista tai lastensuojelutilastoista.

Mediaa kohtaamaan

Lastensuojelun tehtävä on vaikuttaa lasten yleisiin kasvuoloihin ja voimavaroihin, tukea vanhempia kasvatustehtävässä ja toteuttaa varsinaista lasten suojelua. Jotta lastensuojelun rooli selkiintyy kansalaisille, siitä on puhuttava julkisuudessa.

Keskivertosuomalaisella käsitys laajasta lastensuojelun toimintakentästä ja tarjottavista tuki- ja palvelumuodoista sekä työskentelytavoista on hatara. Sen enempää ei välttämättä tiedetä siitä, miten lastensuojelun asiakkailla, lapsilla ja perheillä menee. Tai miten vaikeista olosuhteista on päästy eteenpäin lastensuojelutyön tuella.

Toimittajien ja kuvaajien työn kautta kansalaisilla ja päättäjillä on mahdollisuus saada kosketus siihen, mitä lastensuojelussa tapahtuu. Millaiset perheet ovat lastensuojelun asiakkaina ja millaiset ihmiset tekevät lastensuojelutyötä? Mitkä ovat lastensuojelun ongelmat ja vaikeudet, onnistumiset ja ilon hetket? Millaista apua lastensuojelulta voi saada tai mitkä ovat tilanteet, joissa lastensuojelulain perusteella on toimittava?

Mitä ammattietiikka sanoo?

Lastensuojelussa työskenteleviä sitovat kansainväliset *sosiaalialan ammattilaisen eettiset ohjeet*, jotka lainsäädännön lisäksi ohjaavat sosiaalialalla työskenteleviä pohtimaan työssään tekemiään valintoja ja ratkaisuja.

Ammattietiikka neuvoo sosiaalialan ammattilaisia edistämään *sosiaalista oikeudenmukaisuutta* ja torjumaan syrjintää paitsi asiakkaidensa elämässä,

myös koko yhteiskunnassa. Eettinen ohjeisto näyttää ammattikunnalle suunnan, kuinka toimia ja suojata asiakastaan väärinkäytöksiltä.

Ohjeiden mukaan sosiaalialan ammattilaisten velvollisuus on tuoda työnantajansa, yhteiskunnan päätöksentekijöiden ja suuren yleisön tietoon, jos ihmiset elävät köyhyydessä, resurssit ovat riittämättömät tai niiden jakautuminen, politiikka tai toimintatavat ovat syrjiviä, epäoikeudenmukaisia tai haitallisia ihmisten hyvinvoinnille.

Ammattietiikka ohjaa suojelemaan *asiakassuhteen luottamuksellisuutta* ja noudattamaan salassapitoa sekä turvaamaan ihmisen oikeutta yksityisyyteen.

Ammattietiikka toisaalta siis kannustaa tuomaan epäkohtia ja yhteiskunnan syrjiviä mekanismeja esille suuren yleisön tietoon, mutta toisaalta edellyttää noudattamaan salassapitoa ja vaalimaan asiakassuhteen luottamuksellisuutta. Tämä on kaksoistehtävä, jota lastensuojelun ammattilaiset joutuvat pohtimaan toimiessaan median kanssa.

Mahdottomasta yhtälöstä ei ole kyse. Lastensuojelu koko laajana kokonaisuutena on julkista, mutta yksittäisten asiakkaiden asiat eivät työntekijän kertomina kuulu julkisuuteen.

Keväällä 2011 Suomen Kuvalehti julkaisi toimittaja Paula Sallisen reportaasin Helsingin sosiaalipäivystyksestä. Sallinen seurasi sosiaalipäivystyksen työtä ja asiakastilanteita, työntekijöiden kokemuksia sekä tunteita. Jutusta seurasi runsaasti myönteistä lukijapalautetta. – Moni oli miettinyt paljon vaikeissa tilanteissa elävien lasten ja heidän vanhempiensa elämää. He kertoivat, että olivat pohtineet sosiaalipäivystyksessä työskentelevien työtä, sen tärkeyttä ja merkitystä, sanoo Paula Sallinen.

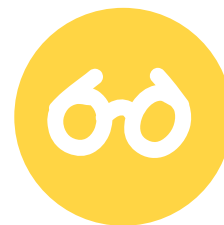
Älä jää marginaaliin

Lastensuojelun ammattilaiset ovat työssään tekemisissä lasten ja heidän perheidensä arjen ja elämisen reunaehtojen kanssa. Lastensuojelutyössä kertyy tietoa, joka on yleistettävissä yksittäisistä havainnoista laajemmiksi kokonaisuuksiksi.

Usein lastensuojelussa havaitaan ensimmäisten joukossa yhteiskunnassa tapahtuneiden murrosten ja ilmiöiden vaikutukset perheissä ja todetaan se, mitä pitkällekin tulevaisuuteen ulottuvia seurauksia tehdyillä päätöksillä ja valinnoilla on lapsiperheiden elämään. Lastensuojelutyötä tekevillä on tuntuma siihen, mitä

”Tilanteita voi kuvata ja tunteita välittää monella tapaa. Väriä voi kuvailla muutenkin kuin sanomalla, että ruoho on vihreää. Ihmisen yksityisyyttä ei tarvitse uhrata, juttu voidaan tehdä ilmiöstä yleisemmin. Pelkkä tieto lastensuojeluasiakkaiden määrän kasvusta ei kuitenkaan liikauta. Pitää ottaa kantaa siihen, mistä asiakasmäärien kasvu johtuu.”
Marjut Lindberg, toimittaja.

Katso myös:

Lastensuojelun viestintävastuu,
s. 15
Haastattelussa, s. 31

"Kuntien rahoituskäytännöistä voisi tehdä käytännönläheisempiä juttuja. Mitä se tarkoittaa lapsen kannalta, jos sosiaalityöntekijä ei saa tehdä lakisäasteistä työtään eikä asiakkassuunnitelman mukaisia palveluita voida kunnissa järjestää."
Sosiaalityöntekijä.

"Lastensuojelutyö tarvitsee nykyistä suurempaa luottamusta kuntalaisilta ja muualta yhteiskunnasta. Työ vaikeutuu, jos lastensuojelua pidetään kielteisenä, pelkkiä huostaanottoja tekemänä tahona ja toivotaan, että perheet eivät 'joutuisi' lastensuojelun asiakkaaksi. Tällöin ei ehkä osata kertoa asiakkaille lastensuojelusta perheille tarkoitettuna tukimuotona."
Aila Puustinen-Korhonen, erityisasiantuntija.

politiikka ja lainsäädäntö sekä muut toimintaa ohjaavat periaatteet merkitsevät työn tekemiselle.

Mediassa lastensuojelusta välitetty totuudenmukainen tieto ja kokemus asiakkaiden ja työntekijöiden kertomana auttavat kansalaisia käymään keskustelua ja muodostamaan kuvan yhteiskunnastamme. Julkinen keskustelu toimii tärkeänä peilinä harjoitetulle politiikalle ja päätöksenteolle, mutta myös lastensuojelutyön arvioinnille ja kehittämiselle.

Jos lastensuojelusta ei puhuta julkisesti, se on helpompi ohittaa ja siirtää aiheena marginaaliin: sulkea silmät lapsen hädältä ja perheiden ahdingolta tai siltä, etteivät lapsen oikeudet ja osallisuus yhteiskunnassa toteudu. Lastensuojelusta vaikeneminen jättää sivuun *onnistumiset, vaikuttavuuden ja tuloksellisen työn*. Ohittaminen tarkoittaa sitä, ettei lastensuojelun merkitystä konkreettisesti tunnusteta yhteiskunnan voimavarojen jaossa.

Avoimuus lisää luottamusta

Lastensuojelun tilaa kartoittaneet selvitykset, kuten Kuntaliiton (2013) *Lastensuojelun kuntakyselyn tulokset* kertovat, että lastensuojelua ei tunneta, ja että siihen liittyy paljon pelkoja ja vääriä luuloja aivan läheistenkin lastensuojelun yhteistyökumppaneiden keskuudessa.

Eri tiedotusvälineet ovat tärkeässä roolissa silloin, kun halutaan laventaa käsitystä lastensuojelun toiminnasta ja loiventaa ennakkoluuloja sekä oikoa epäselvyyksiä. Lastensuojelun näkyminen tiedotusvälineissä ja sen myötä avoin julkinen keskustelu lastensuojelusta lisää paitsi asiakkaiden ja ylipäättään kansalaisten, myös lastensuojelun yhteistyökumppaneiden ymmärrystä lastensuojelun toimintatavoista ja mahdollisuuksista. Tällainen lastensuojelun läpinäkyvyys lisää luottamusta lastensuojelua kohtaan ja edistää palveluiden laatua.

Lastensuojelussa käytetään yhteisiä verovaroja, ja sillä on lastensuojelulain määrittämässä äärimmäisissä tilanteissa velvollisuus käyttää valtaa sekä puuttua lapsen ja perheen itsemääräämisoikeuteen. *Vallan vahtikoirana* median tehtävä on julkisen hallinnon ja viranomaisten toiminnan kriittinen arviointi, erilaisten näkökulmien ja kansalaisten kokemusten esittäminen. Tätä samaa valvontatehtävää toteuttavat median ohella valvontaviranomaiset ja poliittiset päättäjät sekä esimiehet työpaikoilla. Lastensuojelun julkinen arviointi on osa toimivaa demokratiaa.

Huonot ja hyvät uutiset

Usein näyttää siltä, että median kiinnostus herää vasta, kun lastensuojelussa tapahtuu ikäviä asioita, ja alasta kirjoitetaan vain niin sanottuja huonoja uutisia. Lastensuojelun huono uutinenkin voi olla hyödyksi, jos se nostaa esiin puutteita tai ongelmia, jotka *vaatisivat korjaamista* lainsäädännössä, rakenteissa, työolosuhteissa tai työnteon tavoissa.

Sekä tiedotusvälineiden että lastensuojelun edustajat ovat yhtä mieltä siitä, että lastensuojelun pitäisi olla mediassa enemmän esillä – myös myönteisessä mielessä, ja sen tulisi tuoda julkisuuteen, että lastensuojelussa tehdään paljon hyvää työtä ja asiakkaat tulevat autetuiksi.

Lastensuojelun hyvät uutiset näyttävät, millaisin toimin ja miten työskentelemällä tehdään *vaikuttavaa lastensuojelua*. Journalistisen työn ja etenkin uutistyön luonteeseen kuitenkin kuuluu, että kielteiset asiat uutisoidaan helpommin kuin myönteiset. Siksi lastensuojelun ammattilaisilta tarvitaan aktiivisuutta tuoda onnistumiset esille.

”Sosiaaliala niittää muiden alojen mätää viljaa. Sen syliin sysätään ongelmia selvittäväksi, jolloin ne näyttävät sosiaalialan ongelmilta. Hyvänä esimerkkinä tilanne, jossa univaikeuksista kärsiviä lapsia ei määrärahojen puutteen vuoksi voitu lähettää neuvolasta unikouluun. Maksusitoumus unikouluun heltisi vain, jos perhe suostuisi lastensuojelun asiakkaaksi.”
Marjut Lindberg, toimittaja.

”Kirjoitan mielelläni lastensuojelun onnistumisista silloin kun niitä on ja tarjolla on konkreettisia esimerkkejä. Myönteisten onnistumisten nostaminen uutisiksi on kuitenkin ennen kaikkea lastensuojelun omalla vastuulla, se edellyttää aktiivista viestintää median suuntaan.”
Toimittaja.

Julkinen ja salassa pidettävä

Lastensuojelu toimii hiljaisuuden kulttuurissa, joka alalle on vain muodostunut, mutta jota mikään lainsäädäntö ei tällaisenaan edellytä, sanoo kouluttaja Päivi Sinko. Viranomaistoiminnan julkisuusperiaatteen tulisi toteutua myös lastensuojelussa.

Lastensuojelutyötä, kuten kaikkea julkista viranomaistyötä koskee perustuslain 12 §:ään kirjattu *julkisuusperiaate*. Tämän periaatteen mukaan *viranomaisten toiminta* on ensisijaisesti *julkista*. Perusoikeussäännöstä täydentää *julkisuuslaki* (laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta, 621/1999), joka sekin lähtee kaiken viranomaistoiminnan julkisuudesta pääsääntönä.

Julkisuuslaki antaa jokaiselle oikeuden saada tietoa viranomaisten *julkisista* asiakirjoista ja muista tallenteista. Se velvoittaa viranomaiset *tiedottamaan toiminnastaan*. Julkisuusperiaate koskee käsittelyn julkisuutta ja keskeneräisistä asioista tiedottamista.

Salassapito on poikkeus julkisuusperiaatteen pääsäännöstä, ja salassapitoon vetoaminen on aina kyettävä perustelemaan. Lastensuojelun kohdalla perustelut löytyvät julkisuuslain lisäksi laista sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (ns. asiakaslaki, 812/2000, 3 luku).

Sosiaalihuollon asiakaslain mukaan kaikki *asiakasta koskeva tieto on kokonaisuudessaan salassa pidettävää* (14–15 §:t). Jo yksin se tieto, että lapsi ja perhe ovat lastensuojelun asiakkaana, on salassa pidettävää eikä sitä saa ilmaista sivullisille.

Lastensuojelun salassapitovelvoite koostuu kolmesta toisiaan täydentävästä osa-alueesta: asiakirjasalaisuudesta, vaitiolovelvollisuudesta ja hyväksikäyttökiellosta.

Asiakirjasalaisuudella tarkoitetaan sitä, että asiakirjaa tai sen kopiota tai tuostetta ei saa näyttää, luovuttaa tai antaa muulla tavoin sivullisen nähtäväksi tai käytettäväksi (asiakaslaki 14 § 2 mom.).

Vaitiolovelvollisuus ja hyväksikäyttökielto tarkoittavat, että asiakirjan salassa pidettävää sisältöä tai muuta salassa pidettävää tietoa ei saa kertoa sivullisille eikä salassa pidettäviä tietoja saa käyttää omaksi taikka toisen hyödyksi tai toisen vahingoksi (15 §).

Lastensuojelun asiakas, hänen edustajansa tai avustajansa ei liioin saa ilmaista sivullisille asiakkuuden perusteella saatuja salassa pidettäviä tietoja, jotka koskevat muita kuin asiakasta itseään (15 § 2 mom.).

Lastensuojelun viestintävastuu

Julkisuuslaki tuo lastensuojelulle ja sosiaalihuollolle erityisen tehtävän kiinnittää huomio toimintansa *avoimuuteen*: tuottaa oppaita, tilastoja ja muita julkaisuja palveluistaan, jakaa tietoa ratkaisukäytännöstään ja kehityksestä toimialallaan. Yleisellä tasolla tapahtuvan aktiivisen viestinnän avulla lisätään kansalaisten tietoja heidän oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan sekä vaikutusmahdollisuuksistaan.

Lastensuojelulakiin ei ole suoraan kirjoitettu viestintävastuuta, mutta lastensuojelulain henkeen tämä vastuu kuuluu vahvasti. Lastensuojelun tehtävä on tukea vanhempia heidän kasvatustehtävässään ja varmistaa lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Tämän tehtävän toteuttamiseksi lastensuojelun on tiedotettava palveluista, joita on tarjolla, ja nostettava esiin ne asiat, jotka estävät tai uhkaavat lasten oikeutta turvalliseen lapsuuteen tai estävät heidän osallisuuttaan yhteiskunnassa.

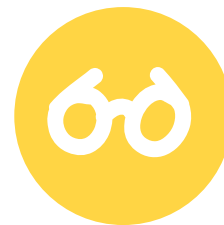
Kunnallisista *palveluista tiedottamisen* perusta on varsinaisesti kuntalais- (365/1995) ja etenkin lain 29 §:ssä. Säännöksen mukaan kunnan on myös tiedotettava aktiivisesti asukkailleen kunnassa vireillä olevista asioista, niitä koskevista suunnitelmista, asioiden käsittelystä, tehdyistä ratkaisuista ja niiden vaikutuksista.

Kuntaliiton kunnille antamassa *Kunnan viestintä* -oppaassa todetaan, että eri toimialojen on toimittava aktiivisesti median suuntaan. Tiedotusvälineet ovat julkisen keskustelun areenoita, ja merkittävä osa kuntaa koskevista tiedoista ja arvioista välittyy median kautta. Niitä pitää palvella aktiivisesti, nopeasti ja luotettavasti.

”Kysymys ei ole vain tiedottamisesta medialle ja median kautta, vaan kyse on kansalaisten tiedonsaannin asettamisesta etusijalle ja sitä palvelevaa suunnitelmallista ja laaja-alaista viestintää.”

Oikeusministeriö.

Katso myös

Varaudu kiinnostukseen, s. 30

"Varautumalla ennakkoon mahdollisesti esiin tuleviin hankalimpiinkin tiedonsaantipyyntöihin tai viestinnän erityistilanteisiin voidaan estää se, että virkamiehet kokevat tilanteet epävarmoiksi, mikä voi johtaa tarpeettomaan tiedonsaannin rajoittamiseen."
Oikeusministeriö.

"Sananvapaus edellyttää vapaata ja riippumatonta mediaa. Sananvapaus velvoittaa valtiota kunnioittamaan lähdesuojaa, huolehtimaan viranomaistoinnan julkisuudesta ja yleisemminkin turvaamaan vapaiden tiedotusvälineiden edellytyksiä toimia yhteiskunnassa."
Viestinnän Keskusliitto.

Lastensuojelulla on siis kaksi tasoa suhteessa julkisuuteen. Lastensuojelutyössä asiakkaiden asiat ovat salassa pidettäviä, mutta itse lastensuojelun työ ja siitä tiedottaminen ei sitä ole – päinvastoin. Tämän ymmärtäminen auttaa toimimaan median edustajien kanssa.

Viranomaistoimintaa koskeva julkisuusperiaate on toimittajien työlle olennaisen tärkeää. Se oikeuttaa toimittajan saamaan tietoa lastensuojelun toiminnasta ja lastensuojelun ammattilaisen kertomaan siitä.

Valmius toteuttaa viestintätehtävää julkisuuslain pohjalta edellyttää osamista. Oikeusministeriö on todennut julkisuuslainsäädännön soveltamisohjeissaan, että julkisuuslain toteuttaminen tarkoittaa henkilöstön kouluttamista, ohjausta ja valvontaa organisaatioissa.

Sananvapaus on kaikilla

Perustuslain 12 §:n mukaan sananvapaus on kaikilla kansalaisilla, myös lastensuojelun asiakkailta ja ammattilaisilla. Sananvapauteen sisältyy oikeus ilmaista, julkistaa ja vastaanottaa tietoja, mielipiteitä ja muita viestejä kenenkään ennakolta estämättä.

Samoin Suomen allekirjoittaman Euroopan ihmisoikeussopimuksen 10 artikla ja YK:n ihmisoikeussopimukset takaavat sananvapauden ja oikeuden mielipiteen ilmaisuun.

YK:n lapsen oikeuksien sopimus takaa lapselle oikeuden ilmaista näkemyksensä häntä koskevissa asioissa *ikänsä ja kehitystasonsa* mukaisesti. Toisaalta sopimus velvoittaa kunnioittamaan *lapsen yksityisyyttä* ja velvoittaa suojelemaan lasta muun muassa hänen kunniansa ja maineensa halventamiselta. Kaikissa sosiaalihuollon toimissa, jotka koskevat lapsia, on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu.

Sananvapauden taso on sivistysvaltion toimivuuden mittari. Toimittajan ja kuvaajan työssä sananvapauden toteutuminen ja puolustaminen ovat olennaisia.

Julkisuusperiaate ja yksityisyyden suoja

Julkisuusperiaatetta ja sananvapautta tulee punnita suhteessa *yksityisyyden suojaan*. Perustuslain 10 §:ssä muun muassa todetaan, että jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Kirjeen, puhelun ja muun luottamuksellisen viestin salaisuus on loukkaamaton. Ihmisellä on oikeus halutessaan pitää henkilökohtaiset asiansa poissa julkisuudesta.

Myös toimittajat miettivät yksityisyyden suojaa työssään. He kuulevat paljon yksityisyyden piiriin kuuluvia asioita, mutta kaikkia tietoon tulleita asioita ei julkaista. Lainsäädäntö, journalistin ohjeet sekä mediatalojen linjaukset antavat

pohjan toimittajan valinnoille ja toimitustyölle käytännössä. Lastensuojelusta kirjoitettaessa on pohdittava yhdessä ja erikseen lasten ja heidän vanhempiansa oikeus yksityisyyteen.

Sananvapauden rajat ja ongelmakohtat

Vaikka sananvapaus on jokaisen oikeus, voi työpaikoilla työnantaja työnjohto-oikeutensa perusteella määrätä, kuka organisaatiosta yleensä tiedottaa ja on tiedotusvälineiden kanssa tekemisissä. Tavallisesti tiedotuksesta ja mediayhteyksistä sovitaan hyvässä hengessä, mutta ristiriitöjakin voi syntyä. Työntekijöiden lausuntoja julkisuudessa halutaan estää. Usein pelätään organisaation maineen puolesta.

 Helsingin yliopiston viestintäoikeuden ma. professorin Päivi Tiilikan mukaan sananvapauden rajoituksiin päädyttäessä niiden pitää olla täsmällisiä ja tarkkarajaisia sekä oikeassa suhteessa hyväksyttävään päämäärään nähden.

– Lojaliteettivelvollisuus työnantajaa kohtaan on olemassa. Sananvapauden nimissä ei voi julkisuudessa lausua työnantajasta ja työnantajan toiminnasta ihan mitä tahansa.

Poikkeuksena voisi olla esimerkiksi tilanne, jossa organisaatio antaa väärää tietoa yhteiskunnallisesti merkittävästä asiasta tai henkilöstöllä on painava intressi tuoda esille vastakkainen näkökulma.

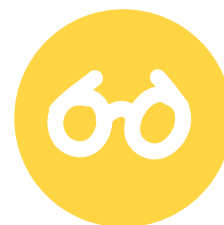
– Asiaa arvioitaessa merkitystä on esimerkiksi käsiteltävällä aiheella ja sillä, missä asemassa kannanotto on annettu, yksityishenkilönä vai virka-asemassa. Merkitystä on lisäksi lausujan asemalla työ- tai virkahierarkiassa: johtaja joutuu miettimään sanomisiaan enemmän kuin rivityöntekijä, sanoo Tiilikka.

– Merkitystä annetaan myös kielenkäytön asiallisuudelle, väitteen totuudenmukaisuudelle ja sananvapauden käyttötarkoitukselle – onko tarkoituksena nostaa tärkeä ja yleisesti kiinnostava asia esiin vai loukata tai mustamaalata työnantajaa.

Lastensuojelussa tällaisia yhteiskunnallisesti merkittäviä asioita ovat esimerkiksi tilanteet, joissa apua tai tukea tarvitsevat lapset tai perheet eivät saa lakisääteisiä palveluita asiakasjonojen tai työntekijäpulan vuoksi tai että palveluita karsitaan säästösyistä, jolloin säästöt ovat uhka lasten ja perheiden hyvinvoinnille.

*”Media tekee juttuja henkilöiden kautta: myös lastensuojelun piirissä olevia perheitä esiintyy jutuissa. Huoltajan suostumus ei riitä takaamaan sitä, että lasta voi haastatella – vanhemmat jakavat medialle perheistään asioita miettimättä lapsen yksityisyyttä. Toimittajan täytyy pystyä harkitsemaan jutun seuraukset pitkälle tulevaisuuteen.”
Toimittaja.*

Katso myös:

Mitä ammattietiikka sanoo,
s. 10

Media etsii ja jäsentää tietoa,
s. 21

Lastensuojelu lähteenä, s. 22

”Toimittaja löysi 70:stä päiväkodin johtajasta vain yhden, joka oli valmis haastattelussa puhumaan lasten lomista ja hoitopäivien pituudesta. Haastattelun tarkastamisvaiheessa johtajan esimies ilmoitti, että haastatellun näkemykset eivät vastaa kaupungin virallista linjaa. Päiväkodin johtaja halusi välttää konfliktit työnantajansa kanssa. Haastattelu jätettiin julkaisematta, koska toimitus ei halunnut aiheuttaa hankaluuksia kyseiselle henkilölle.”
JSN-kannanotto.

Myös Julkisen sanan neuvostossa (JSN) on pohdittu sananvapauden rajoittamiseen liittyviä ongelmatilanteita, joissa taustalla on organisaatioiden halu säädellä työntekijöidensä kannanottoja tiedotusvälineissä. Esimerkkinä kerrottiin tilanne, jossa toimittaja halusi tehdä jutun lasten lomista ja hoitopäivien pituudesta. Päiväkodin johtajan esimies esti valmiin jutun julkaisun.

JSN painottaa, että esimiesten tulisi muistaa, ettei heillä ole oikeutta pelkän asemansa perusteella mielivaltaisesti rajoittaa työntekijän sananvapautta.

Yksittäisen työntekijän voi olla kuitenkin vaikeaa toimia vastoin johdon määräyksiä. Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia on saanut yhteydenottoja, joissa työntekijöitä on mediaulostulojen vuoksi uhattu varoituksilla ja muilla seuraamuksilla.

Mistä työntekijä sitten saa apua vaikeisiin tilanteisiin, jos keskustelut työpäikällä tai muistuttelu avoimuudesta ja viestintävelvollisuudesta eivät tuota tulosta? Esimerkiksi järjestäytyneet työntekijät voivat ottaa ristiriitatilanteissa yhteyttä ammattijärjestöönsä, jonka tehtävä on selvittää jäsentensä asemaa uhkaavat tilanteet.

Jos työnantaja esimerkiksi uhkaa varoituksella, selvitetään ensiksi, onko näille toimille perusteita. Jos perusteita ei ole, ammattijärjestö neuvottelee asiaa työnantajan kanssa, ja viime kädessä asian ratkaisee tuomioistuin. Kaikista rajoittamistoimista työntekijän on hyvä pyytää määräykset kirjallisesti.

Journalismin pelisäännöt

On hyvä tietää journalistisen työn lähtökohdista ja periaatteista. Lastensuojelun ammattilaisia tämä auttaa ymmärtämään, miksi toimittajat ja kuvaajat toimivat siten kuin toimivat.

Eri tiedotusvälineissä journalistista työtä tekevien toimittajien ja kuvaajien työn *arvoja* ovat riippumattomuus, puolueettomuus ja luotettavuus.

Journalistien työn *lähtökohtana* on välittää olennaista, monipuolista ja kriittistä tietoa maailmasta, suomalaisesta yhteiskunnasta ja kansalaisten lähiympäristöstä. Työllään he edistävät demokratian toimivuutta ja antavat aineksia monipuoliselle yhteiskunnalliselle keskustelulle.

Näistä ammatin arvoista ja lähtökohdista journalistit haluavat pitää tinkimättömästi kiinni – jos kohta journalistin ammatin harjoittamisen tila ja journalismin tulevaisuus huolettavat käytännön työntekijöitä ja journalismin tutkijoita. Painetun median murros, internetin online-uutispalvelu ja sosiaalisen median tulo ovat tuoneet muutoksia journalistiseen työhön. Lisäksi mediaväen työssä näkyvät samat asiat kuin työelämässä ylipäätään, kuten kiire ja säästöpainheet.

Journalistin lait ja ohjeet

Toimittajien ja kuvaajien työtä ohjaavat ja tukevat monet *säädökset* sekä *journalistin ohjeet*. Ne määrittävät journalistien ammattikunnan tehtävää ja asemaa yhteiskunnassa – antavat ne oikeudet ja velvollisuudet, joiden pohjalta työtä tehdään.

Katso myös:

Tarkistus ennen julkaisua, s. 36

Velvollisuudet ja vastuut, s. 39

Keskeisesti lainsäädännöllä ja journalistin ohjeilla määritellään sitä, miten journalistisessa työssä tietoja tai kuvia *hankitaan* ja toisaalta miten niitä *julkaitaan*. Mitkä ovat haastateltavan ja haastattelijan *oikeudet*, miten *virheet* korjataan sekä mikä on toimittajan ja painetun tai sähköisen tiedotusvälineen *vastuu* työstään ja julkaistuista aineistoista.

Journalistista työtä ohjaavia säädöksiä ovat muun muassa:

- Euroopan ihmisoikeussopimus ja muut ihmisoikeussopimukset
- Suomen perustuslaki (etenkin sananvapautta koskeva 12 §)
- rikoslaki (etenkin 24 luvun säännökset: yksityiselämää loukkaava tiedon levittäminen, julkis- ja kotirauhan rikkominen sekä kunnianloukkaus)
- ns. sananvapauslaki (laki sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä, 460/2003)
- ns. julkisuuslaki (laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta, 621/1999)
- oikeudenkäynnin julkisuuslainsäädäntö (laki oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa, 381/2007 ja laki oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa, 370/2007)
- vahingonkorvauslaki (412/1974)
- tekijänoikeuslaki (404/1961).

Toimittajanrikoslaki.fi-verkkosivulle on koottu tietoa siitä, mitä rikoslain säännökset tarkoittavat toimittajan työssä tarkemmin ja mikä rikoslain mukaan on journalistin työssä sallittua ja mikä ei. Sivustosta on hyötyä myös haastateltaville.

Hyvää journalistista työtä

Journalistista työtä tekeville ammatillista ja ammattieettistä tietä näyttävät journalistin ohjeet. Journalistin ohjeet ovat joukkoviestinnän *itsesääntelyn* perusta. Ohjeisiin on koottu tiiviisti journalistien ja julkaisijoiden näkemykset siitä, millaisten eettisten periaatteiden mukaan he haluavat suomalaisen joukkoviestinnän toimivan.

Journalistin ohjeet tukevat sananvapauden vastuullista käyttämistä joukkoviestimissä ja edistävät ammattieettistä keskustelua. Itsesääntelyn ongelmia tulkitaan Julkisen sanan neuvoston (JSN) päätöksissä.

Journalistin ohjeet on vahvistettu JSN:n kannatusyhdistyksessä, ja ohjeilla on käytännössä koko joukkoviestintäalan hyväksyntä ja tuki. Ainakin isoimmissa mediataloissa on lisäksi laadittu omat ”toimituksen linjat” tai ohjelmatoiminnan periaatteet. Näiden sisältö ei ole ristiriidassa lainsäädännön tai journalistin ohjeiden kanssa.

Journalistin ohjeiden mukaan toimittajat ja kuvaajat ovat työssään vastuussa ennen kaikkea yleisölle: lukijoilleen, kuulijoilleen ja katselijoilleen. Yleisöllä on oikeus saada tietää, mitä yhteiskunnassa tapahtuu pystyäkseen muodostamaan siitä kuvan sekä osallistumaan julkiseen keskusteluun kansalaisina.

Journalistisessa työssä tiedonvälityksen sisältöä koskevat ratkaisut tehdään journalistisin perustein. Päätösvaltaa tiedonvälityksen sisällöstä ei luovuteta toimituksen ulkopuolelle, ja ratkaisuja tehdessään toimittajan ja kuvaajan tehtävä on torjua ulkopuolinen painostus, yritykset ohjata, estää tai rajoittaa työtä.

Työssään journalistin velvollisuus on pyrkiä totuudenmukaiseen tiedonvälitykseen, ja julkaistaessa on otettava huomioon yksityiselämän suoja. Otsikoille, ingresseille, kansi- ja kuvateksteille, myyntijulistelle ja muille esittelyille on löydettävä kate sisällöstä.

Journalistista työtä tehdessään toimittaja ja kuvaaja eivät saa käyttää asemaansa väärin. Jutuissa, kuvissa ja ohjelmissa ei saa käsitellä sellaisia aiheita, joihin liittyy henkilökohtaisen hyötymisen mahdollisuus, eikä vaatia tai vastaanottaa etuja, jotka voivat vaarantaa riippumattomuuden tai ammattietiikan. Journalisti voi myös kieltäytyä työstä, jos se on vastoin lakia tai ammattietiikkaa.

Keskeistä journalistisessa työssä on tarttua aiheisiin, joilla on yhteiskunnallista merkitystä. Vahvana tämä periaate elää uutistyötä tekevissä tiedotusvälineissä ja monissa yleisaikakauslehdissä – ohuempina esimerkiksi pitkälle konseptoiduissa kauneus-, hyvinvointi- ja lifestyle-aiheisiin keskittyvissä naistenlehdissä. Median kenttä on tänä päivänä laaja ja monipuolinen.

Media etsii ja jäsentää tietoa

Totuudenmukaisen ja monipuolisen tiedonvälitystehtävänsä toteuttamiseksi toimittajan työssä on olennaista tiedon hankkiminen erilaisista lähteistä, kuten kirjallisista dokumenteista tai ihmisten haastatteluista. Siksi journalistin ohjeissa kerrotaan, miten tietoa tulee hankkia ja miten erilaisiin lähteisiin tulee suhtautua. Ohjeiden rinnalla journalistisessa työssä pidetään mielessä lainsäädännön tuomat raamit.

Työtä tehdessään toimittajan ja kuvaajan on suositeltavaa ilmoittaa ammatinsa ja hankkia tiedot avoimesti. Journalistin ohjeiden mukaan on mahdollista

”Toisinaan haastateltavat kuvittelevat, että toimittaja toteuttaa haastateltavien tarkoitusperiä ja odotuksia. Haastateltavilla on kyllä omat oikeudet, minä teen työtäni lukijoille. Tarkoitusta on antaa heille oikeaa tietoa ja ajattelemisen aihetta.”
Jaana Laitinen, toimittaja.

Katso lisää:

Journalistin ohjeet
www.journalistiliitto.fi >
Pelisäännöt

"Ihmiset kertovat usein hyvin avoimesti asioistaan ja vakuuttavat, että kaiken voi julkaista. Välillä toimittajan työssä joutuu suojelemaan haastateltavia heiltä itseltään."

Toimittaja.

"Lastensuojeluasiakkaiden kohtaloita ei revitellä nimillä. Lapsella on vielä elämä edessään, eikä hän osaa ehkä arvioida julkisuuden vaikutuksia. Toimittajan pitää vastuullisesti arvioida ja valita mitä kirjoittaa. Näkisin, että olemme siinä samoilla linjoilla sosiaalialan ammattietiikan kanssa."

Marjut Lindberg, toimittaja.

Katso myös:

Julkisuusperiaate ja yksityisyyden suoja, s. 16

hankkia tietoa ja tehdä haastatteluita poikkeuksellisin keinoin, jos yhteiskunnallisesti merkittäviä seikkoja ei voida muutoin selvittää.

Toimittajat käyttävät työssään aikaa tietojen *tarkistamiseen* ja *kriittiseen* puntaroimiseen sekä lähteiden *luotettavuuden* arviointiin – tässä keinona on hankkia aiheesta tietoa riittävän monelta taholta. Erityisen paljon pohdintaa tehdään silloin, kun kyseessä on kiistanalainen asia.

Tärkeä kysymys on miettiä sitä, onko julkisuuteen tulon motiivina hyötymis- tai vahingoittamistarkoitus. Hyvä toimittaja tarkistaa myös ne tiedot, jotka on aiemmin julkaistu.

Toimittajan tulee työssään kunnioittaa jokaisen *ihmisarvoa*. Painetussa tai sähköisessä mediassa ei saa tuoda esiin etnistä alkuperää, kansallisuutta, sukupuoli, seksuaalista suuntautumista, vakaumusta tai näihin verrattavaa ominaisuutta asiaankuulumattomasti tai halventavasti.

Hienotunteisuutta ja harkintaa sekä varovaisuutta työssä noudatetaan, kun tietoja hankitaan ja niitä julkaistaan alaikäisistä lapsista, sairaus- ja kuolemantapauksista sekä onnettomuuksien ja rikosten uhreista sekä rikoksista epäillyistä tai tuomituista.

Lastensuojelu lähteenä

Lastensuojeluun liittyviä aiheita toimittajat pitävät yleisesti vaativina ja arkoina, hankalinakin, etenkin lasten yksityisyyden turvaamisen ja lapsen oikeuksien vuoksi. Myös toimittajalla on vastuu suojella lasta, jotta lapsen tilanne ei asioiden esillä pitämisestä pahentuisi.

Vaikeiksi koetaan sellaisten aiheiden käsittely, jotka ovat kiistanalaisia ja joissa lastensuojelun ammattilaisia kohtaan esitetään voimakasta kritiikkiä. Lastensuojelun salassapitosäännökset tuovat toimittajalle esteitä saada asioista riittävästi monipuolista tietoa, jotta voi varmistua, mikä on totta ja mikä ei. Tapahtumien tai asian eri puolia on vaikea saada riittävällä painoarvolla samaan juttuun. Jos juttua tekee lastensuojelun asiakkaan kautta, se saattaa värittyä liikaa. Jos työntekijä kertoo jutussa lastensuojelusta vain yleisellä tasolla, se voi jäädä liian ympäryöreäksi.

Salassapidon vuoksi lastensuojelun ammattilaisen ei kannata automaattisesti kieltäytyä haastattelusta. Toimittajalle pitäisi antaa tilaisuus kertoa, mistä näkökulmasta juttua ollaan tekemässä. Näkökulmia voi miettiä yhdessäkin, oli sitten kyseessä kritiikkiä sisältävä aihe tai ei. Kokonaiskuva lastensuojelun toiminnasta ja päätöksenteosta saa, jos haastattelussa pystyy kuvailemaan, millaisia tilanteita ihmisillä on, tai kertomaan muuta yleispätevää.

Lastensuojelusta kirjoittaessaan toimittajat puntaroivat julkisuuteen tulevien vaikuttimia, lasten tilannetta sekä sitä, mitkä ovat osapuolten motiivit haikautua julkisuuteen.

Lähdesuoja

Median toiminnan yhteydessä esiin voi tulla kysymys lähdesuojasta. Sananvapauslaissa ja yleisemminkin oikeusjärjestelmässä lähdesuoja tarkoittaa, että journalistilla on *oikeus* pitää tietoja luottamuksellisesti antaneen henkilöllisyys salassa. Myös journalistin ohjeet neuvovat journalistia pitämään henkilöllisyyden salassa siten kuin lähteen kanssa on sovittu. Lähdesuojan antamisesta toimittaja kertoo esimiehilleen toimituksessa.

Journalistisessa työssä lähdesuoja on keino saada julki sellaista yhteiskunnallisesti merkittävää tietoa, joka muutoin pysyisi pimennossa. Lähdesuoja voidaan murtaa vain erittäin vakavia rikoksia tutkittaessa.

Jos tietojen julkaisusta aiheutuu erittäin kielteistä julkisuutta, olisi journalistin ohjeiden mukaan hyvä kertoa yleisölle se, miten nimettömän lähteen ja siltä hankittujen tietojen luotettavuus on varmistettu.

Nimettömyyden turvin voidaan nostaa esille tärkeitä asioita, mutta toimittajien sisällön tarkistamisen ja varmistamisen vaadetta nimettömyys ei muuta: jutun pätevyys on silti osoitettava.

Nopeat uutistilanteet ja kriisit

Erityisiä vaatimuksia toimittajan työlle tuovat nopeat uutistilanteet ja kriisiuutisointi, kuten uutisointi isoista onnettomuuksista. Tapahtumien vyöry, sekavat olosuhteet ja tilanteiden nopea muuttuminen asettavat toimittajien ja kuvaajien ammattitaidon koetukselle: miten tieto hankitaan ja miten lähteiden luotettavuus arvioidaan ja varmennetaan tilanteissa, joissa verkon online-uutisointi työntää uutta tietoa tapahtumista muutaman minuutin välein ja kilpailu uutisista ja yleisöstä – klikkauksista – on kova.

Yleisesti hyväksytty periaate on, että nopeassa uutistilanteessa käytetään ammatillista harkintaa ja uutinen voidaan julkaista *rajallisten tietojen* perusteella.

Raportointia asioista ja tapahtumista *täydennetään*, kun uutta tietoa on saatavissa ja asioiden todellinen laita paljastuu vähitellen. Uutistapahtumia on pyrittävä seuraamaan loppuun saakka. Harkintaa on myös käytettävä, jos uutinen voi loukata yksityisyyttä.

"Lehteä on usein lähestytty lastensuojelun riita-asioissa. Taka-ajatuksena on ollut, että mediajulkisuutta käytetään hyväksi oman asian edistämiseksi. Olen vastannut, että asiaan voidaan palata, kun juttu on ratkaistu oikeudessa." Toimittaja.

Katso myös:

*Varaudu kiinnostukseen, s. 30
Julkisen sanan neuvosto ja lastensuojelu, s. 43*

*”Toimittajalla on samanlainen tilanne kuin sosiaalityöntekijällä. Meilläkin on valtavasti tietoa ihmisistä, emmekä silti levitä kaikkea mitä kuulemme. Me tarvitsemme niitä tietoja, jotta ymmärrämme, miten voimme käsitellä niitä tietoja, jotka voimme julkaista.”
Toimittaja.*

*”Useimmiten punnitaan sananvapauden ja yksilön suojan suhdetta. Korkein oikeus ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimien ratkaisussaan panneet painoa sille, onko kiistanalaisessa asiassa kyse yleistä mielenkiintoa herättävästä keskustelusta vai ihmisten uteliaisuuden tyydyttämisestä. Ensimmäiset mainitut aiheet kuuluvat sananvapauden ydinalueeseen.”
Päivi Tiilikka, viestintäoikeuden ma. professori.*

Julkinen ei aina ole julkaistavissa

Tiedon reitit toimittajan pöydälle ovat monet, kuten erilaiset julkiset asiakirjat, lähteiden luovuttamat tiedot tai vaikkapa intensiivisissä haastatteluissa ihmisen perusteellinen ja vapaaehtoinen ”avautuminen” henkilökohtaisista asioistaan.

Toimittaja saa työssään tietoonsa asioita ja kuvaaja ottaa kuvia, jotka eivät päädy julkisuuteen. Kaikki julkinen ei ole julkaistavissa. Tämä tarkoittaa sitä, että toimittajan työssä on oma lukunsa se, että tietoa hankitaan ja toinen asia se, mitä tästä tiedosta julkaistaan. Harkintaa tehdään asioissa, jotka kuuluvat *yksityisyyden piiriin*. Lopulliset päätökset julkaisemisesta tekevät esimiehet, kuten toimitus- ja uutispäälliköt.

Peruslängökohta on, että yksityiselämään kuuluvia arkaluonteisia seikkoja voi julkaista *asianomaisen suostumuksella ja luvalla*. Toimittaja ottaa huomioon perustuslain 10 §:n yksityisyyden suojasta: jokaisen *yksityiselämä*, kunnia ja kotirauha on turvattu. Toisaalta huomioon pitää ottaa perustuslain 12 § *sananvapauden* toteutumisesta.

Lupien jälkeenkin mediassa otetaan huomioon ihmisen kyky ymmärtää julkisuuden vaikutukset, ihmisen asema ja vaikutusmahdollisuudet yhteiskunnassa. Mitä selkeämmin kyse on yksityishenkilöstä, lapsesta, rikoksen uhrista, ihmisten saamista sosiaalihuollon palveluista tai tarpeesta, sairauksista, etnisestä alkuperästä, vakaumuksista jne., sen enemmän harkintaa käytetään.

Yksityiselämän piiriin kuuluvia asioita voidaan julkisuudessa, kun niillä on yhteiskunnallista merkitystä.

Tapaus: Venäläislusten huostaanotot

Syksyllä 2012 Suomessa ja Venäjällä uutisoitiin laajasti vantaalaislasten huostaanotoista. Asian nosti esille Venäjän lapsiasiavaltuutettu Pavel Astahov, joka julisti Twitterissä Suomen hengenvaaralliseksi alueeksi ulkomaalaisille lapsille.

Syksyn mittaan asia paisui ja uutisointi jatkui molempien maiden medioissa seuraavan vuoden puolelle. Julkisuudessa äänessä olivat lasten äiti ja hänen tukijoukkonsa. Venäjän mediassa suomalaisen lastensuojelun tilasta maalattua kauhukuvaa ja vääriä tietoja oikoivat milloin ulkoministeri, milloin peruspalveluministeri. Suomen media raportoi käänteistä tarkasti.

Heinäkuussa 2013 Helsingin Sanomat (HS) julkaisi toimittaja Susanna Reinbothin jutun, jossa kerrottiin hallinto-oikeuden hyväksyneen huostaanotot. Juttu perustui oikeudelta saatuihin päätösasiakirjoihin, joista oli poistettu henkilötiedot ja muita yksilöintitietoja.

 Susanna Reinbothin mukaan juttu oli tarpeen tehdä siinä muodossa kuin se tehtiin sen yhteiskunnallisen merkittävyyden vuoksi. Olihan asia paisunut poliittiselle tasolle valtioiden väliseksi kiistaksi ja suomalaisen lastensuojelun osaamista ja laillisuutta epäiltiin vahvasti etenkin venäläismediassa.

Oikeuden päätöksen perusteella perheen tilanne näytti aivan toiselta kuin mitä äiti tukijoukkoineen oli aiemmin julkisuudessa kertonut. Huostaanotot oli tehty syystä. Lisäsikö uutinen luottamusta lastensuojelua kohtaan? Susanna Reinbothin mielestä kyllä.

– Pöytäkirjoista saattoi lukea, että lastensuojelu oli toiminut vilpittömästi ja auttanut perhettä monin tavoin ennen huostaanottoa.

Jutussa kerrottiin äidin terveydentilasta, oliko tällainen tarkkuus tarpeen?

– Kaikenlaisten spekulatioiden ja epäselvyyksien välttämiseksi oli syytä kertoa, mistä tarkalleen ottaen oli kyse.

– Mielestäni äiti on menettänyt tämän asian suhteen yksityisyytensä suojan. Tulemalla nimellään ja kasvoillaan julkisuuteen hän osoitti, että hän haluaa aiheetta käsiteltävän mediassa. Hän on valinnut julkisuuden, mutta faktoja hän ei enää voi valita.

Reinboth muistuttaa, etteivät Nelosen uutiset ja HS missään vaiheessa julkaisseet perheen nimeä.

– Siten äidin yksityisyyden menetys on seurausta hänen omasta toiminnastaan.

Mitä tapahtuneesta pitäisi ottaa opiksi mediassa?

– Ainakin se, että toimittajien olisi pitänyt pyytää äidiltä huostaanoton asiakirjat heti katsottavaksi. Niistä olisi selvinnyt, etteivät äidin puheet pidä paikkaansa.

– Jatkossa toimittajien tulisi pyytää asiakirjat nähtäväksi aina. Jos siihen ei suostuta, se kertoo jo paljon.

Susanna Reinboth kysyy, pitäisikö jatkossa harkita sitä, että vastaavissa tilanteissa lastensuojelun viranomaiset voisivat tiedustella vanhempien suostumusta siihen, että asiakirjat annetaan toimittajille luettavaksi. Jos vanhemmat eivät tähän suostu, viranomaiset voisivat kertoa medialle tämän.

Katso lisää:

Henkilötietolaki 11 § arkaluontoiset tiedot

Katso myös:

Kunnianloukkaus ja yksityiselämää loukkaava tiedon levittäminen, s. 42

Katso myös:

Toimittaja liikkeellä, s. 27

Oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetun lain mukaan oikeudenkäyntiasiakirjat ovat lähtökohtaisesti julkisia (1 §). Oikeudenkäyntiasiakirjalla tarkoitetaan muun muassa valituskirjelmää ja päätöstä (7 §).

Oikeudenkäyntiasiakirjan julkisuuteen ja salassapitoon sovelletaan julkisuuslain mukaisia säännöksiä, joten lastensuojeluasioissa asiakirjat ovat lähtökohtaisesti salassa pidettäviä.

Hallintotuomioistuin voi kuitenkin salassapitosäännösten estämättä antaa oikeudenkäyntiasiakirjasta tiedon siinä laajuudessa kuin se on tarpeen muun muassa asiaan liittyvän tärkeän yleisen tai yksityisen edun turvaamiseksi (8 §). Silloinkin henkilön tunnistetiedot on pidettävä salassa.

Toimi median kanssa

Konkreettiset ohjeet helpottavat työskentelyä median kanssa. Kahden vahvan ammattikunnan, lastensuojelun ja median edustajien, kohtaamisessa auttavat molemminpuolinen avoimuus ja toisen osaamisen kunnioittaminen.

Lastensuojelulla on muutamia valttikortteja käytössään suhteessa mediajulki-suuteen. Yleisesti median edustajat pitävät lastensuojelua tärkeänä ja tarpeellisenä yhteiskunnallisena toimintakenttänä, vaikkakin aihealueena vaativana ja harkintaa edellyttävänä. Lastensuojelusta laadituilla jutuilla ja ohjelmilla on merkitystä yleisölle.

Toimittaja liikkeellä

Aina toimittajan yhteydenotto lastensuojeluun ei tule valtakunnallisesta tiedotusvälineestä: suurista lehdistä, televisiosta tai radiosta. Liikkeellä ovat myös paikallis- tai maakuntalehdet ja sähköiset tiedotusvälineet paikallisine aiheineen sekä aikakauslehdet, kuten erilaiset yleis- ja erikoisaikakauslehdet.

Toimitusten tarpeet ovat monet. Uutinen on yhä journalistisen työn perusjuttutyyppi, mutta painetussa ja sähköisessä mediassa erilaisten juttutyyppeiden kirjo on tänä päivänä laaja: pienistä sänkeuutisista monen sivun mittaisiin henkilöjuttuihin. Juttutyyppi määrittelee, mitä toimittaja ja kuvaaja kulloinkin ovat tekemässä millaisessa aikataulussa sekä miten tieto ja aineisto kerätään.

Uutistyössä *aikataulut* ovat erittäin tiukat. Uutiset tehdään yhden päivän aikana: illan lähetykseen tai iltayöstä painoon menevään lehteen. Toimittajalla

Katso myös:

Huonot ja hyvät uutiset, s. 13
Lastensuojelun kriisiviestintä,
s. 37

on 1–2 tuntia aikaa perehtyä aiheeseen. Sen jälkeen seuraavien tuntien aikana hankitaan haastateltavat, hoidetaan luvat, tehdään haastattelut, kirjoitetaan juttu ja tehdään tarkistukset sekä mietitään kuvitus ja monessa tapauksessa tehdään vielä jutusta versiot internetiin. Viikkolehdistä ja aikakauslehdissä aikataulut ovat joustavammat, ja koko toimitusprosessille on enemmän aikaa.

Toimittajan yhteydenoton taustalla ei aina ole *ristiriitatilanne* tai se, että toimittaja haluaa tietää lastensuojelun asiakkaasta salassa pidettäviä asioita. Tekeillä voi olla ”myönteinen” uutinen, juttu tai ohjelma: toimittaja haluaa uutiseen lastensuojelun lyhyen kommentin tai näkemyksen esimerkiksi koulun päättäjäisviikonlopun lastensuojeluilmoituksista. Tai toimittajalla on ajatuksena tehdä reportaasi sijaisvanhemmista, biologisista ja sijoitetuista lapsista tai henkilöjuttu työntekijästä, joka selviytyi myötätuntouupumuksesta.

Lastensuojelun ristiriidat sekä järjestelmän ja työntekijöiden kritiikki tulevat jatkossakin median kautta julkisuuteen. Lastensuojelu toimii kentällä, jossa on vaikeita ja kiistanalaisia asioita, pettymyksiä ja muita kielteisiä tunteita. Yhtä lailla julkisuuteen tulevat lastensuojelua vaivaavat monet muut ongelmat, kuten vaikeudet pysyä lastensuojelulain edellyttämässä määrärajoissa.

Ajoittain lastensuojelussa tapahtuu vakavia asioita, jotka julki tullessaan pysyvät pitkään esillä valtakunnallisessa mediajulkisuudessa. Näin siksi, että tiedotusvälineiden tehtävä on tehdä *uutisseurantaa* ja uutisoida merkittävät asiat kaikkine käänteineen asian päätökseen asti.

Seurantaa tehdään vähemmän dramaattisista uutisaiheista (esimerkiksi toteutuuko aluehallintoviraston uhkasakko sosiaalitakuun ongelmissa), mutta aivan varmasti erilaisista kriisiaiheista (esimerkiksi 8-vuotias Eerika tai venäläisten huostaanotto).

Lastensuojelun uutinen

Uutistyössä tartutaan aiheisiin, joilla on *uutisarvoa* niiden merkityksen, yllättävyyden, kiinnostavuuden, ajankohtaisuuden ja läheisyyden perusteella. *Utiskynnyksen* ylittymiseen eli asian julkaisuun vaikuttaa myös se, kuinka paljon muuta maailmassa tapahtuu: isot tapahtumat valtaavat tilan muilta uutisen arvoisilta aiheilta.

Uutisarvoa pohditaan suhteessa erilaisiin lukijoihin, katselijoihin ja kuuntelijoihin. Aihe voi ylittää uutiskynnyksen ja olla tärkeä paikallisesti ja paikallismedian näkökulmasta, mutta se ei kiinnosta valtakunnallisesti.

On hyvä miettiä, mikä lastensuojelussa voisi kiinnostaa mediaa ja hahmottaa, mikä on *lastensuojelun uutinen*. Varmasti voi sanoa, ettei lastensuojelun uutinen ole uusi tai päättymässä oleva hanke tai toisenlaiseksi käännetty lastensuo-

jelun organisaatio – ei se, että asiakasmäärät ovat nousseet, työ on vaativaa tai palkat ovat pienet. Uutinen ei ole edes yksittäinen riitautunut huostaanotto.

Uutinen on se, *mitä lukujen ja tapahtumien takaa löytyy*. Miksi jotain on tapahtunut ja mitkä ovat seuraukset, kuka on vastuussa? Onko hankkeella tai tilastoluvuilla on joitain laajempaa merkitystä ja vaikutuksia palveluiden käyttäjien tai kansalaisten elämään? Miltä asia näyttää asiakkaan elämässä, mitä sanoo työntekijä tai mitä sanoo päättäjät?

Oma-aloitteinen ja aktiivinen ote toimituksiin päin on hyvä ottaa osaksi lastensuojelun työtä. Mediasuhteiden hoito ei ole vain viestintäyksikön ja johdon harteilla, vaan tehtävä jakaantuu työyhteisölle, koko ammattikunnalle ja kaikille, jotka työskentelevät lastensuojeluasioiden parissa. Ota ensimmäiseksi selvälle työpaikkasi käytännöt mediasuhteiden hoidossa, tee yhteistyötä tiedotuksen kanssa ja käytä hyödyksi sen antama tuki ja tietotaito.

Työpaikoilla pääsee alkuun, kun tutkii, ketkä oman alueen medioissa käsittelevät yhteiskunnallisia tai sosiaalihuollon asioita. Ole suoraan yhteydessä toimituksiin, anna juttuaiheita ja -vinkkejä. Tutustu paikkakunnallasi toimiviin toimittajiin. Kaveriksi ei tarvitse ryhtyä, mutta asiallisista työsuhteista voi olla lemminpuolinen hyöty.

Huomaa myös, että voit aina lastensuojelun ammattilaisena osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja laatia mielipidekirjoituksen tai tarjota asiantuntijakirjoituksia julkaistavaksi.

Asiakkaat haastateltavina

Toisinaan toimittajat tavoittelevat lastensuojelun kautta asiakkaita haastateltavaksi. Media kertoo tyypillisesti asioista ihmisen kautta: ”mitä yksilö kokee, tuntee tai ajattelee”. Ihmisten kautta aiheet tulevat lähelle yleisön kokemusmaailmaa ymmärrettäviksi, ajattelun ja keskustelun rakennusaineiksi. On tärkeää myös muistaa, että lastensuojelun asiakkailla on yhtäläiset oikeudet olla mukana julkisessa keskustelussa kuin muillakin kansalaisilla.

Sosiaalitoimen kautta voi etsiä haastateltavia. Toimittajalle ei voi kuitenkaan suoraan kertoa, että ”kysyn haastatteluun Virtasen perhettä”. Näin siksi, että sosiaalihuollon asiakaslaki kieltää ilmaisemasta, kuka on lastensuojelun asiakkaana.

Tiedustellessaan vanhempien halukkuutta haastatteluun lastensuojelun ammattilaisen on ennakkoon hyvä *varmistaa*, että vanhempi ymmärtää, mihin on lupautumassa – ns. portinvartijaksi asioistaan päättävän aikuisen ja median välille ei silti pidä ryhtyä.

Katso lisää:

Opas lasten haastatteliijoille ja kuvaajille > Sijoitetut ja huostaan otetut lapset
www.lskl.fi/lapsetmediassa

Päätöksen haastattelun antamisesta tekee kuitenkin asiakas itse, kun kyseessä on aikuinen. Lastensuojelun asiakkaiden kohdalla harkintaa on käytettävä erityisesti sekä lastensuojelussa että tiedotusvälineissä. Lapsen oikeuksien kannalta on tärkeää pohtia vanhempien oikeutta kertoa lasten henkilökohtaisista asioista julkisuudessa.

Näitä asioita käsitellään laajemmin julkaisussa *Opas lasten haastatteliijoille ja kuvaajille*.

Varaudu kiinnostukseen

Toimimista median kanssa auttaa, kun jokaisella lastensuojelun työpaikalla on *ennakkoon* mietittynä, mitä tehdään, kun media kiinnostuu meistä. Mikä on viestintälinja, kuka on *viestintävastuussa* ja kuka yksittäisessä tilanteessa on *paras vastaamaan* toimittajan kysymyksiin. Tämä auttaa ohjaamaan toimittajan suoraan oikean henkilön puheille. Aina paras lähde tai haastateltava ei ole organisaation ylin johto.

On hyvä olla selvyys, mitä tukea ja neuvoja antavat organisaation, sosiaali-toimen tai kunnan viestintä ohjeineen. Erityisen tärkeää ennakointi ja varautuminen on *tehostettua viestintää* vaativissa tilanteissa.

Lähtökohta on, että kaikkiin median yhteydenottoihin *reagoidaan*. Ensiksi kuunnellaan, mistä tiedotusvälineestä yhteydenotto on ja selvitetään, millainen juttu tai ohjelma on tekeillä. Tehdäänkö pieni uutinen vai onko suunnitteilla pitkä henkilöjuttu tai kenties reportaasi. Vai onko yhteydenoton syynä taustatiedon hankkiminen tai aiemmin uutisoituun liittyvä uutisseuranta.

Kun toimittajan haastattelupyyntöön suostuu, on mahdollisuus *vaikuttaa* tulevan jutun sisältöön omilla lausunnoilla. Juttuunsa toimittaja etsii haastateltavan joka tapauksessa, miksipä se et olisi juuri sinä?

Salassapito ei estä puhumasta lastensuojelusta, kunhan yksittäisten asiakkaiden asioita ei puida toimittajien kanssa eikä niitä tuoda julkisuuteen. Toimittajien pyyntöihin etsiä asiakkaita haastateltaviksi on syytä suhtautua avoimesti.

Salassapidon estämättä voit kertoa esimerkiksi:

- lastensuojelutyön periaatteista ja työn lähtökohdista
- lastensuojelun eri palveluista ja työmuodoista
- työprosesseista ja ammattiryhmistä
- lastensuojelun kustannuksista ja niiden muodostumisesta
- päätöksenteosta ja vastuista
- yleisesti lastensuojeluperheiden tilanteista
- muutoksista vanhemmuudessa ja lasten oloissa
- lastensuojelutyön ongelmista ja ratkaisuvaihtoehtoista
- onnistumisista ja yleisesti asiakkaiden palautteista
- omista ajatuksistasi, tunteistasi ja mielipiteistäsi.

Katso myös:

Julkinen ja salassa pidettävä,
s. 14

Lastensuojelu lähteenä, s. 22

Haastattelussa

Juttutyyppi määrittelee, mitä haastateltavalta odotetaan. Uutiset tehdään yleensä nopeassa aikataulussa, ja haastattelussa tarvitaan lyhyt tai laajempi lausunto aiheesta. Uutistyössä haastateltavalta tarvitaan kykyä erottaa olennaiset seikat, tiivistää ja antaa selkeitä vastauksia toimittajan kysymyksiin. Jos esiinnyt jutussa tai ohjelmassa lastensuojelun asiantuntijana, tarvitaan lisäksi aiheeseen liittyvää tietoa, arvioita, mielipiteitä ja analyysia.

Usein toimittajan soitto tulee kesken kiireisen työpäivän. Vaikka työn alla olisi uutinen illan lähetykseen tai seuraavan päivän lehteen, pyydä pieni hetki aikaa valmistautumiseen. Sovi toimittajan kanssa, että soitat 15 minuutin kuluttua uudelleen. Tuona aikana ennätät kerätä ajatuksiasi – tehdä ranskalaisin viivoin pääasiat, joista on tarpeen puhua. Tai ennätät keskustella haastattelupyynnöstä työtovereiden kanssa, hankkia tietoa, informoida esimiestäsi ja saada tukea organisaation tiedotuksesta.

Jos lupaudut henkilöjuttuun, tuodaan tässä juttutyypissä esiin ihminen pintaa syvemältä. Henkilöjutussa raotetaan ovia henkilökohtaiseen maailmaan, esiinnyt jutussa sitten ammattilaisen tai yksityishenkilön roolissa. Hyvä henkilöjuttu on tarina, jonka toimittaja sinusta kirjoittaa tai televisio- tai radio-ohjelmassa kysymyksiin ja kommentein rakentaa vastaanottajille.

Henkilöjutuissa tai reportaaseissa on aikaa jutun teolle paremmin kuin uutistyössä. Voit pyytää haastattelun teemoja ennakoon mietittäväksi, ja usein jutun tekoon voi liittyä useitakin tapaamisia tai puhelinkeskusteluita.

Perinteisessä reportaasissa toimittaja ja kuvaaja esimerkiksi lähtevät muakaasi kentälle, kertovat ja kuvaavat sitä, mitä näkevät ja kokevat sekä hankkivat muista lähteistä syventävää tietoa kokemustensa tueksi. Lastensuojelua koskevissa reportaaseissa täytyy ennakkoon keskustella pelisäännöt selviksi, kuten voiko toimittaja olla läsnä tilanteessa tai esiintyvätkö lapset ja vanhemmat tunnistettavasti vai eivät. Missä menevät yksityisyyden rajat? Miten asiakasta koskevat puheet tuodaan esille niin, etteivät työntekijät riko salassapitoa?

Toisinaan juttuja tehdään *nimettömästi* tai esimerkiksi asiakkaasta kerrotaan vain etunimi ja kuvista häntä ei tunnista. Monissa toimituksissa nimettömänä esiintymisiin suhtaudutaan varauksella. Näin siksi, että yleisöltä saattaa tulla epäilyjä, että henkilöt ovat keksittyjä.

Se, *tunnistetaanko* henkilö jutusta tai kuvista herättää haastateltavissa tai kuvattavissa kysymyksiä. Täysin anonyymisti jutussa tai kuvissa ei voi olla. Tällä tarkoitetaan sitä, että henkilö itse ja hänen lähipiirinsä tunnistavat haastateltavan tai kuvattavan. Lehtä lukeva tai ohjelmaa seuraava yleisön edustaja ei jutussa esiintyviä kuitenkaan tunnista, kun esimerkiksi nimet, iät tai asuinalue jätetään kertomatta.

Haastateltavalla on oikeus saada ennakolta tietää, millaisessa asiayhteydessä hänen lausumaansa käytetään. Hänelle on myös kerrottava, jos haastattelua käytetään useissa eri välineissä. Haastateltavalle pitää aina kertoa, onko keskustelu tarkoitettu julkaistavaksi vai ainoastaan tausta-aineistoksi. Kun yhteydenotto liittyy taustatietojen hankintaan, lausuntojen antajan sitaatit eivät (yleensä) päädy nimellä julkisuuteen. Lähdesuojatilanteissa nimiä ei anneta julkisuuteen.

Toimittajan tulee suostua haastateltavan pyyntöön saada tarkistaa lausumansa ennen julkaisemista, jos julkaisuaikataulu antaa siihen mahdollisuuden. Nopeissa uutisoinnin tilanteissa tämä ei aina onnistu.

Kun jutun teosta on sovittu ja annat haastattelun, muista että aineistoa saa käyttää. Älä siis kerro asioita, joita et halua julkisuuteen. Jos olosuhteet ovat olennaisesti muuttuneet, voidaan haastattelussa annettujen tietojen julkaisu miettiä uudelleen.

Toimittajan kannalta on hankalaa, jos haastateltava antaa runsaasti tietoa, mutta samalla kieltää käyttämästä sitä. Liika varovaisuuskin on pahasta, ja se tekee esimerkiksi henkilökuvasta pintapuolisen ja hengettömän. Jos olet jostain yksityiskohdasta epävarma, kerro että toimitat tiedot tarvittaessa jälkikäteen.

Haastateltavana sinulla on vastuu siitä, että puheesi on selkeää ja sanomasi ymmärrettävää. Käytä tavallista arkikieltä, kerro esimerkkejä. Omat kokemukset tekevät aiheista eläviä.

Vältä ammattitermistöä ja monimutkaista hallinnon kieltä – ne eivät kuitenkaan päädy juttuun. Muista haastattelussa lukijaa, katselijaa tai kuuntelijaa, jolle lastensuojelu voi olla täysin outo kenttä. Yksinkertaista ja selkeytä. Usein auttaa, että puhut kuin puhuisit naapurille. Tarkista toimittajalta, jäikö hänelle epäselviä kohtia.

Jos sinut nimetään tiedotteen lopussa lisätietojen antajaksi, toimittajat soittavat sinulle. Lisätietojen antajan pitäisi olla toimittajien tavoitettavissa, työlle pitäisi varata aikaa ja olla valmistautunut lisätiedon antamiseen.

Haastatteluista tai kuvauksista ei makseta haastateltaville palkkioita.

Kuvauksissa

Kuva painetussa ja sähköisessä mediassa on tiedonvälitystä ja journalismia. Median oikeudet, velvollisuudet ja vastuut koskevat myös kuvaajaa. Kaikkiin julkaistuihin lastensuojeluaiheisiin ei tarvita kuvia, tai niissä käytetään symbolikuvia. Usein tarvitaan kuvia ihmisistä – asiakkaista ja työntekijöistä.

Lasten kuvaamisiin liittyvistä luvista ja muista huomioon otettavista seikoista on annettu ohjeita julkaisussa *Opas lasten haastattelijoille ja kuvaajille*.

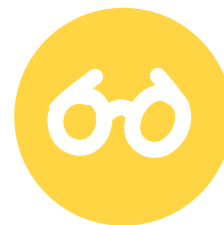
Yleensä omasta ulkoasusta on kuvauksissa huolehdittava itse. Vain studiossa kuvatuissa tv-ohjelmissa tai joissain tapauksissa aikakauslehtien kuvauksissa apuna on meikkaaja, kampaaja tai stylisti. Asiallinen ja siisti ulkoasu tuo varmuutta, vinkkejä voi kysyä ennakkoon kuvaajalta, myös television kuvaajat neuvovat mielellään. Kokomustaa pidetään huonona vaihtoehtona, kovin kirjavat tai raidalliset vaatteet näyttävät puolestaan levottomilta. Omaa persoonallista tyyliä ei toki tarvitse kuvauksiin uudistaa.

Juttutyypistä riippuen kuvauksiin on hyvä varata hetki aikaa. Usein käytävissä on ammattikuvaaja, mutta paikallisissa lehdissä toimittajat kuvaavat. Kuvia pääsee harvoin katsomaan ennakkoon tai valitsemaan. Toisinaan kuvaajien kanssa voi katsella kuvia ja keskustella ”parhaista kulmista”.

Kuvattaessa työhuoneissa tulee katsoa, ettei kuviin eksy papereita tai muuta, jota ei ole tarkoitettu julkisuuteen. Sosiaalitoimen työntekijöitä koskevan salassapitovelvollisuuden piiriin kuuluu, etteivät salassa pidettävät asiakirjat ja tiedot ole kenenkään ulkopuolisen nähtävillä esimerkiksi työhuoneen pöydällä tai tietokoneen näytöllä.

Sähköisen median erityispiirteitä

Radiossa ja televisiossa toimivat median pelisäännöt, aivan kuten painetussa mediassakin. Televisio ja radio ovat painettuun mediaan verrattuna erityisiä viestinnän kanavia. Televisio on ”elävän” kuvan ja äänen, radio äänen ja hiljaisuuden vuoropuhelua.

Katso myös:

Selvää puhetta, selvää tekstiä,
s. 36

”Onhan tämä klisee, mutta parhaat kuvat tulevat kun on vain luonnollisesti oma itsensä.”
Saara Vuorjoki, valokuvaaja.

Katso lisää:

Opas lasten haastattelijoille ja kuvaajille > Sijoitetut ja huostaan otetut lapset
www.lskl.fi/lapsetmediassa

Journalistisesti toteutettujen ohjelmatyyppeiden kirjo on laaja aina uutisista juonnettuihin tai toimitettuihin asiaohjelmiin ja dokumentteihin.

Esiintymistä sähköisissä medioissa helpottaa, kun muistaa että toimittaja ja kuvaaja ovat oman välineensä asiantuntijoita ja heidän *ohjeitaan kannattaa* kuunnella. Haastateltavat ovat olleet helpottuneita, jos heitä ohjataan haastattelussa. Huomaa, että kamera ja mikrofonit ovat vain koneita. Unohda ne ja niiden takana oleva yleisö. Keskity toimittajaan ja hänen kysymyksiinsä. Ohjelmille laaditaan käsikirjoitus, jonka mukaan lähetys etenee. Haastateltavien kanssa lähe-tyksen vaiheet käydään ennakkoon läpi.

Jos kyse ei ole esimerkiksi tiedotustilaisuudessa tehdystä haastattelusta tai muutoin kiireisestä uutistilanteesta, voi television ja radion haastatteluihin valmistautua ennakkoon ja pyytää haastattelun teemoja itselle. Varaudu kuitenkin jatkokysymyksiin. Ranskalaisin viivoin voi kuitenkin tehdä paperille pääasiat, jotka haluaa sanoa.

Muistilappu voi olla mukana radiossa ja televisiossa. Se helpottaa esiintymisjännitystä ja auttaa palauttamaan asioita mieleen. Vastauksia ei kannata kirjoittaa, sillä niitä ei lähetyksessä ennätä lukea ja ne vievät huomiosi pois toimittajan kysymyksistä tai haastattelussa mukana olevien kommentteista. Radiossa kuulee herkästi, jos puhut toista kuin ajattelet, eli keskity siihen, mitä todella haastattelussa haluat sanoa.

Ole mahdollisimman luonteva. Puhu normaalisti ja ystävällisesti, vaikka jännittäisitkin. Toimittaja pyrkii siihen, että jännittyneisyytesi katoaa, kun haastattelu tai keskustelu pääsee vauhtiin. Haastattelua voi ajatella juttutuokiona toimittajan kanssa. Haastateltavan ei tarvitse jännittää ja miettiä haastattelun kulkua, kes-toa tai lopputulosta, se on toimittajan tehtävä.

Jännittäminen on luonnollista

- *Pieni jännitys nostaa adrenaliinin määrää veressä ja saa olon tuntumaan energiseltä.*
- *Aseta itsellesi realistisia tavoitteita, älä vaadi itseltäsi mahdottomia.*
- *Ajattele myönteisesti itsestäsi esiintyjänä.*
- *Harjoittelemalla voit oppia hallitsemaan jännitystä.*
- *Esiintyminen ja puhuminen tuovat varmuutta.*

Muista nonverbaaliset viestit

- *Televisiossa eleet ja ilmeet korostuvat.*
- *Älä elehdi ylikorostuneesti käsilläsi, nyökyttele tai liiku levottomasti.*
- *Älä anna katseesi vaeltaa, keskity haastattelijaan tai muihin keskustelijoihin.*
- *Ole silti luonnollinen ja sopivan aktiivinen.*

Käytetyn kielen pitää olla selkeää ja ymmärrettävää: radiossa tai televisiossa harvoin kerrataan asioita tai palataan niihin, etenkin jos on kyseessä suora lähetys. Selkeä ja ymmärrettävä kieli kestää muutaman sivistyssanan tai erityisilmaisun. Usein toimittaja kysyy niihin selvennystä, joten varaudu selventämään, mitä vaikkapa "lastensuojelun prosessin johtaminen" tarkoittaa.

– Kokemukseni tv- ja radio-ohjelmista ovat olleet myönteisiä, vaikka esiintymiset jännittävät aina. Oli rauhoittavaa, että nauhoituksissa vastaukset sai ottaa "uusiksi" ja esittää aluksi omia toivomuksia ja ajatuksia sosiaalityöntekijöille tärkeistä asioista.

Televisiossa mietin miltä näytän ja tulevatko kaikki tärkeät asiat mieleen. On ollut huomaavaista, kun kuvaaja antoi ohjeita siitä, miten olla, että näyttää kuvassa paremmalta.

Yksi ohjelma on tehty työpaikaltamme. Toimittaja ja kuvaaja olivat aidosti kiinnostuneita työstämme ja kiittivät, että pääsivät tutustumaan arkeemme.

Toimittaja kyseli ovatko termit oikeat? Miten hän voisi kysyä asioista?

Työtiimimme kuvauksessa vaikeaa oli se, miten käymme asiat läpi niin, etteivät asiakkaat ole tunnistettavia.

Johdolle ja tiedotukseen oli ilmoitettu ohjelman teosta, ja saimme kannustavia viestejä. Mitään kieltoa ja epäilyjä ei tullut.

Valmis ohjelma oli myönteinen yllätys. Yksi haastateltava oli "leikattu" kokonaan pois, ja se oli hänelle pettymys. Ehkä olisi pitänyt soittaa ja kertoa, että niin kävi. Saimme etukäteen nähdä ohjelman, eikä siinä ollut korjaustarpeita.

Riina Mattila, johtava sosiaalityöntekijä.

Katso myös:

Haastattelussa, s. 31

Selvää puhetta, selvää tekstiä

Lastensuojelun ammattilaisen tehtävä on puhua työstään niin, että lastensuojelutyön periaatteet, merkitys ja käytännön toimenpiteet aukeavat kansalaisille. Kun puhutaan toimittajalle, puhutaan yleisölle – ihmisille, jotka eivät ehkä ole koskaan olleet tekemisissä lastensuojeluasioiden kanssa.

Työssään toimittaja miettii, miten juttu tai ohjelma rakennetaan sellaiseksi, että lukija, kuuntelija tai katselija ymmärtää sen. Tehdäkseen lastensuojelusta hyviä juttuja toimittajan ei tarvitse olla lastensuojelun ammattilainen.

Haastateltavaltaan toimittaja kysyy, varmistaa ja tarkistaa riittävän moneen kertaan, jos asia ei avaudu. Toimittaja on ikään kuin tulkki, joka kääntää monimutkaisen ymmärrettäväksi ja helposti tajuttavaksi yleisölleen niin, ettei tulkinta-ongelmia jää. Hallinnollinen, byrokraattinen kieli tai ammattitermistö ei mene toimituksissa läpi, joten luovu niistä toimiessasi median kanssa.

Journalismissa on varsin vakiintuneet kirjoitus- ja puhetyylit, joilla journalistista sisältöä tuotetaan painettuun tai sähköiseen mediaan. Jos uutinen kirjoitetaan tai luetaan hyvin poikkeavalla tavalla, se vaikuttaa herkästi oudolta, jopa koomiselta. Muissa juttu- tai ohjelmatyypeissä vapautta on enemmän.

On tärkeää ottaa aina huomioon, millaista juttua tai ohjelmaa ollaan tekemässä. Jos käytössä on muutama sitaatti tai 1–2 minuuttia puheaikaa, ei voi tuoda esiin kaikkea lastensuojelusta. Kun keskittyy olennaiseen, on enemmän mahdollisuuksia saada tärkeä asia esiin.

Lastensuojelun perustermistö olisi hyvä olla jutuissa ja ohjelmissa oikein. On hyvä pohtia ”selkokielelle” ja muutaman lauseen kiteytyksiksi, mitä tarkoittavat lastensuojelutyössä keskeiset toimenpiteet ja periaatteet: mitä on lastensuojeluilmoitus, lastensuojeluasian vireilletulo, lastensuojelutarpeen selvitys, huostaanotto tai kiireellinen sijoitus.

Tarkistus ennen julkaisua

Journalistin ohjeissa kerrotaan *haastateltavan ja haastattelijan oikeuksista*. Niiden mukaan haastateltava voi ennakotarkistuksen yhteydessä korjata asiavirheet *omista sitaateistaan* ennen julkaisua tai lähetystä. Jos jutussa on jokin muu selkeä asiavirhe, toimittajat korjaavat kyllä senkin. Ennakotarkistus ei tarkoita jutun oikolukua.

Journalistiseen päätäntävaltaan kuuluvat jutun perusrakenne, tyyli, näkökulma ja painotukset. Näkökulman on hyvä olla se, mistä sovittiin. Tähän velvoittaa jo journalistin ohjeiden vaatimus tiedonhankinnan avoimuudesta. Kuvaan liittyvät valinnat tehdään toimituksessa.

Jutun otsikointi, ingressi, kansi- ja kuvatekstit sekä myyntijulisteet ja muut esitykset päätetään toimituksessa. Journalistin ohjeiden mukaan niille täytyy löytyä *sisällöstä kate*.

Ennakkotarkistuksessa ei voi siis kirjoittaa tai kirjoituttaa juttua uudelleen, poistaa osia, loiventaa tai perua sanomaansa. Lausuma voidaan peruuttaa silloin, jos haastattelun jälkeen olosuhteet ovat *muuttuneet niin olennaisesti*, että julkaiseminen olisi selvästi kohtuutonta.

Ennakkotarkistusoikeus juttuun on vain haastateltavalla itsellään, ei esimiehillä tai työpaikan viestinnällä. Jutun voi näyttää heille ja muutoinkin pitää esimiehet ja viestintä tietoisina tulevasta jutusta tai ohjelmasta, mutta he eivät saa esittää näkemyksiään haastateltavan lainauksena tai painostaa toimittajaa muuttamaan juttua tai ohjelmaa.

Painetussa mediassa juttu lähetetään yleensä luettavaksi kokonaisuudessaan. Kiireisessä uutistyössä se saatetaan lukea puhelimesta. Juttua ei lähetetä automaattisesti, joten pyydä se ennakkotarkistukseen ja sovi aikataulusta.

Sähköisessä mediassa on mahdollista katsoa nauhoitettu ohjelma ennakkoon. Kiireisessä uutistyössä, jossa haastattelu tulee saman illan uutislähettykseen, aikaa tarkistukselle ei juuri ole. Periaatteessa sitaattit voi kuitenkin pyytää tarkistettavaksi haastateltavan oikeuksien mukaisesti. Usein ne lähetetään sähköpostilla, jossa nauhoitettu puhe on kirjoitettu tekstiksi.

Lastensuojelun kriisiviestintä

Organisaatioiden viestinnässä siirrytään niin sanottuun *tehostettuun viestintään*, kun yleisön tiedontarve jostain syystä lisääntyy. Yleensä tilanteet liittyvät isompiin tai pienempiin kriiseihin. Osa niistä tulee nopeasti (onnettomuus) ja osa kehittyy hitaasti (palvelukatkokset lomautusten vuoksi). Kyse ei aina ole mainekriisistä, vaan muutoin poikkeuksellisesta tilanteesta.

Suunnitelmallinen ja hallittu viestintä on osa kriisin ja sen jälkiseurauksien hoitoa. Lastensuojelun kriisitilanteissa viestintävastuu tulisi määrittellä esimerkiksi organisaation, sosiaalitoimen tai lastensuojelun johdolle.

Lastensuojelun tehostetun viestinnän linjojen ja menettelytapojen tulisi olla linjassa ja saada tukea organisaation yleisestä viestinnästä, missä viestintäjärjestelmä ja menettelytavat ovat yleensä olemassa kriisitilanteiden varalle. Ole yhteydessä organisaation viestintään, pyydä tukea ja ohjeita.

Kriisin hallinnassa tehostettu viestintä tarkoittaa muutakin kuin median odotuksiin vastaamista. Se voi olla tiedotusta asiakkaille, työntekijöille ja yhteistyökumppaneille. Kaikki kriisit eivät edes ylitä uutiskynnystä tai ne eivät muutoin tule median tietoon.

"Toisinaan haastateltavat hämääntyvät, kun puhuttu puhe kirjoitetaan suoraan tekstiksi, kaikkine 'tuota'-sanoineen. Vakuutan haastateltaville, että sähköpostiviestinä sitaatti voi näyttää hassulta, mutta lähettyksessä hyvältä. On toimittajankin etu valita lähettykseen haastateltavalta onnistunein ja kiinnostavin sitaatti. Siksi teen usein parikin kysymystä samasta aiheesta. Valitsen parhaimman, joka sopii käsikirjoitukseen. Meidän tarkoituksemme ei ole nolata ihmisiä."
TV-toimittaja.

Lastensuojelussa tyypillisiä tehostettua viestintää vaativia tilanteita voivat olla:

- *Lastensuojelun toimintaa tai toimimattomuutta ryhdytään kritisoimaan voimakkaasti julkisuudessa virheen tai oletetun virheen vuoksi (mainekriisi).*
- *Työntekijöitä, asiakkaita tai työpaikkoja uhataan esimerkiksi väkivallalla tai toimipisteessä sattuu jotain vakavaa (nopeasti kehittyvä kriisi).*
- *Lastensuojelussa tapahtuu vakava onnettomuus, kuten asiakkaan kuolema tai katoaminen (nopeasti kehittyvä kriisi).*
- *Lastensuojelun palvelut ovat ruuhkautuneet, eikä lastensuojelu pysy sosiaalitakuun määräajoissa esimerkiksi työntekijävajeen vuoksi (hitaasti kehittyvä kriisi/mainekriisi).*

Jos olet viestintävastuussa, ole tavoitettavissa. Vastaa toimittajan kysymyksiin selkeästi ja tyhjentävästi, mutta turhia selittelemättä.

Kerro niistä asioista, joista voit. Kertaa salassapitosäännökset, jos kysymykset koskevat asiakkaiden yksityisyyden alueelle meneviä asioita.

Älä provosoidu äläkä hämmenny, vaikka toimittaja kyselisi samasta asiasta moneen kertaan.

Kriisiviestinnässä tarvitaan myös tilannetajua. Jos tarpeen, ole empaattinen ja ymmärrä ihmisten järkytystä. Älä kätkeydy organisaation linjojen, pykälien tai byrokraatin roolin taakse. Muista, että haastattelussa puheesi välittyy tiedotusvälineiden kautta suoraan yleisölle.

Jyrkkäsanainen kieltäytyminen voidaan tulkita asioiden salaamiseksi tai vastuun väistämiseksi. Älä käytä fraaseja ”en kommentoi”, ”en tiedä”, ”en vastaa”. Kuvitteelliset esimerkkiotsikot voivat valaista seurauksia.

”En kommentoi” ⇒ Sosiaalijohtaja väistelee vastuuta

”En tiedä” ⇒ Sosiaalijohtaja ei ole tehtäviensä tasalla

”En vastaa” ⇒ Sosiaalijohtaja salaa tapahtumat

Näitä otsikoita voi syntyä myös tavanomaisissa uutistilanteissa, jos kovin jyrkästi kieltäytyy yhteistyöstä median kanssa.

Velvollisuudet ja vastuut

Miten mediassa olleet virheelliset tiedot korjataan? Kenellä on vastineoikeus? Miten puolustautua kovaa kritiikkiä vastaan?

Sananvapauslaissa (laki sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä, 460/2003) annetaan tarkempia säännöksiä perustuslaissa turvatun sananvapauden käyttämisestä. Lakia sovelletaan kaikkeen Suomessa harjoitettavaan julkaisu- ja ohjelmatoimintaan. Sananvapauslain lisäksi myös *journalistin ohjeissa* annetaan opastusta median vastuista ja velvollisuuksista.

Julkaisuille on määrättävä vastaava toimittaja. Hänen tehtävänä on johtaa ja valvoa toimitustyötä sekä päättää julkaisun sisällöstä. Lisäksi toimittaja ja kuvaaja vastaavat omasta työstään. Heidän tulee työssään, kuten tietoja hankkiessaan, noudattaa lainsäädäntöä, hyvää journalistista työtapaa ja esimiesten ohjeita.

Lisäksi yleisö on vastuussa omista sanomisistaan esimerkiksi haastateltavina, yleisönosastojen mielipiteiden tai kannanottojen kirjoittajina. Toimittaja ja vastaava toimittaja ovat näistä myös vastuussa, sisällön tekijän tai julkaisijan roolissa.

Virheiden korjaus

Virheitä tapahtuu journalistisessa, kuten kaikessa inhimillisessä työssä. Journalistin ohjeiden mukaan *olennainen* virhe on korjattava heti tiedotusvälineen toimituksellisilla verkkosivuilla ja lisäksi siinä julkaisussa, jossa virhe on alun perin ollut.

Painetussa mediassa virheellisten tietojen korjaukset julkaistaan yleensä samoilla tietyillä sivuilla, jotta lukijat huomaavat korjaukset vaivatta. Sähköisessä mediassa virheet korjataan samassa ohjelmassa, jossa virhe on esitetty.

Kritiikin kohteen oma näkemys

Jos media aikoo esittää selvästi tunnistettavissa olevan henkilön tai muun tahon toiminnasta tietoja, jotka asettavat tämän erittäin *kielteiseen julkisuuteen*, kritiikin kohteelle on varattava mahdollisuus esittää oma näkemys jo samassa yhteydessä, kun juttu julkaistaan tai ohjelma esitetään.

Aina tämä ei ole mahdollista, jos ihmistä ei esimerkiksi yrityksistä huolimatta tavoiteta tai kritiikin kohde ei halua tai voi kommentoida. Tämä tieto tulisi todeta jutussa tai ohjelmassa.

Jälkikäteen voidaan tehdä jatkojuttuja, joissa kritiikin kohde voi tuoda näkemyksiään esille.

Vastine ja oikaisu

Sananvapauslain mukaan *yksityisellä henkilöllä* on mahdollisuus laatia *vastine*, jos hänen mielestään mediassa on esitetty häntä koskeva loukkaava viesti. Vastineoikeus perustuu arvioitavaan *loukkaantumiskokemukseen*.

Vastine on julkaistava siinä julkaisussa tai ohjelmassa, missä loukkaava viesti alun perin esitettiin. Organisaatiolla ei ole vastineoikeutta – organisaatio ei voi loukkaantua.

Yksityisellä henkilöllä, yhteisöllä ja säätiöllä sekä *viranomaisella* on oikeus saada mediassa esitetty itseään tai toimintaansa koskeva *virheellinen tieto oikaistuksi* samassa julkaisussa tai asianomaisen ohjelmatoiminnan harjoittajan ohjelmassa, jollei tiedon oikaiseminen virheen vähäisyyden vuoksi ole ilmeisen tarpeetonta.

Vastine- tai oikaisuvaatimus on esitettävä vastaavalle toimittajalle 14 päivän kuluessa viestin julkaisusta kirjallisesti tai sähköisesti. Vastine tai oikaisu ei saa olla sisällöltään lainvastainen eikä loukkaava. Vastaavan toimittajan on myös tarvittaessa avustettava vastineen teknisessä toteuttamisessa.

Jos vastine- tai oikaisuvaatimusta ei hyväksytä, pitää hylkäämisestä ja perusteluista ilmoittaa seitsemän päivän kuluessa vaatimuksen vastaanottamisesta. Jos vastineen tai oikaisun laatija haluaa, hylkäämisen perusteet on ilmoitettava kirjallisesti. Viime kädessä vastine- ja oikaisuvaatimuksen edellytysten täyttymistä voidaan ratkoa käräjäoikeudessa.

Yleisöpalstojen tarkistus

Sähköisen toimituksellisen aineiston *yleisökommentoinnin* asiallisuutta varten mediatalot ovat laatineet käytös- tai nettietikettiohjeita. Myös Julkisen sanan neuvosto (JSN) on antanut ohjeet, kuinka tiedotusvälineiden ylläpitämällä verkkosivuilla tulisi suhtautua yleisön tuottamaan sisältöön.

Lähtökohta on, että toimitukset seuraavat verkkosivujen yleisökirjoittelua. Tavoite on estää yksityisyyden suojaa ja ihmisarvoa loukkaavien sisältöjen julkaiseminen tai poistaa ne jälkikäteen. Syrjinnän lisäksi ihmisarvoa loukkaavat, esimerkiksi väkivaltaan yllyttävät sekä yksilöön tai kansanryhmään kohdistuvat vihaa lietsovat sisällöt tulisi poistaa ennakoon tai viimeistään jälkikäteen. Lap- sille ja nuorille suunnattuja verkkopalstoja on valvottava erityisen huolellisesti.

Monilla yleisön kommentointipalstoilla on tekstien ennakkotarkastus tai viimeistään jälkitarkastus. Myös yleisöä kehoitetaan ilmoittamaan asiattomasta sisällöstä. Ilmoittaminen tehdään yleisökirjoittelua ylläpitävälle taholle.

Lastensuojelua käsitellään monilla sosiaalisen median areenoilla, kuten Facebookissa, Twitterissä ja blogeissa. Näille alustoille sisältöjä tuottavat yksityishenkilöt, eivätkä journalismin pelisäännöt, vastuut ja velvollisuudet ulotu sosiaalisen median toimintatapoihin. Rikosoikeudelliseen vastuuseen sosiaalisen median kirjoittaja voi toki joutua, jos esimerkiksi syyllistyy henkilön kunnian loukkaamiseen.

Rikosoikeudellinen vastuu

Julkaistuista toimituksellisista aineistoista voi joutua rikosoikeudelliseen vastuuseen, jolloin rangaistusvastuu on rikoksen tekijällä tai tekijöiden ryhmällä.

Tavallisesti vastuussa ovat:

- *jutun tehnyt toimittaja, kuvaaja tai ryhmä, joka aineiston takana on*
- *julkaisupäätöksen tehnyt henkilö, kuten toimituspäällikkö*
- *sananvapauslaissa määritelty vastaava toimittaja*
- *haastateltava, jos rikos perustuu haastateltavan lausumaan*
- *viharikoksissa rangaistuksen voi saada myös tiedotusväline.*

Kunnianloukkaus, yksityiselämää loukkaava tiedon levittäminen, salakatselu ja salakuuntelu ovat asianomistajarikoksia, joista syyte voidaan nostaa, jos uhri tekee siitä aloitteen.

Mediassa virallisen syytteen alaisia rikoksia ovat esimerkiksi rikokseen kehoittaminen tai kiihottaminen kansanryhmää vastaan. Valtakunnansyyttäjä voi nostaa syytteen asianomistajarikoksistakin uhrin halusta riippumatta, jos erittäin tärkeä yleinen etu sitä vaatii.

Rangaistuksena voi olla sakkoa tai vankeutta, lisäksi rikoksen tekijä ja jutun julkaisija voivat joutua korvaamaan rikoksesta aiheutuneen kärsimyksen ja taloudelliset vahingot. Tiedotusvälineitä voidaan vetää vahingonkorvausvastuuseen ilman, että tapahtumiin liittyy rikosta. Esimerkiksi yritykset voivat vaatia korvauksia liiketoiminnalle aiheutetuista vahingoista.

Lainkohdat löytyvät rikoslain luvusta 24.

Kunnianloukkaus ja yksityiselämää loukkaava tiedon levittäminen

Kunnianloukkauksessa (RL 24:9 §) on kyse usein siitä, että henkilöstä esitetään tietoa tai vihjauksia, jotka *eivät ole totta* tai häntä *panetellaan* halventavasti.

Ihmisten *yksityiselämää loukkaava tiedon levittäminen* -nimiseen rikokseen (RL 24:8 §) media voi syllistyä, jos se julkaisee yksityisyyden suojan piiriin kuuluvaa tietoa luvatta, yksityiselämää loukkaavalla tavalla, ja julkaisu on omiaan aiheuttamaan henkilölle vahinkoa tai kärsimystä, tai julkaiseminen saattaa henkilön halveksunnan kohteeksi.

Julkiset paikat, kotirauha ja julkisrauha

Toimittajat ja kuvaajat saavat vapaasti työskennellä *julkisilla paikoilla* ja julkisissa tiloissa. Siellä liikkuvia ihmisiä voi siis kuvata ilman lupaa.

Yleensä suostumukset ihmisiltä kuitenkin pyydetään, jos heidät tunnistaa kuvista tai kyseessä ovat lapset, tai ihmisten toiminnassa on muutoin jotain seläistä, että luvan kysyminen on tarpeen. Torialueella ostoksia tekevien kuvaamiseen lupaa ei tarvita – lastenkodin pihalla leikkivien lasten kuvaamiseen sen sijaan tarvitaan.

Kriisitilanteissa tai onnettomuuspaikoilla työskentelyyn on laadittu toimittajille ja kuvaajille erilliset ohjeet, joissa muun muassa korostetaan hienotunteista suhtautumista uhreihin.

Kotirauhan suojaamille alueille journalistit eivät voi tulla työskentelemään ilman lupaa eivätkä kätkeytyä tietoja hankkiakseen. Kotirauhan suojaamia paikkoja ovat asunnot, loma-asunnot ja muut asumiseen tarkoitettut tilat sekä asuin-

talojen porraskäytävät ja asukkaiden yksityisaluetta olevat pihat rakennuksineen (RL 24:11 §).

Julkisrauha puolestaan koskee muun muassa virastoja, liikehuoneistoja, toimistoja ja kokoustiloja, joissa tiedotusvälineiden edustajat eivät voi toimia ilman lupaa (RL 24:3 §).

Laki suojaa ihmisiä luvattomalta kuuntelulta ja katselulta. *Salakuunteluun* toimittaja voi syyllistyä, jos hän kuuntelee tai tallentaa keskustelua teknisellä laitteella kotirauhan piirissä tai muuten kuuntelee salaa puhetta tai keskustelua, jota ei ole tarkoitettu hänen tietoonsa (RL 24:5 §).

Omien keskusteluiden nauhoittaminen ei ole salakuuntelua, ja toimittajien työssä haastatteluiden nauhoittaminen on tavallinen työskentelytapa. Journalistin ohjeissa korostetaan tiedonhankinnan avoimuutta, ja esimerkiksi puhelinhaastatteluiden alussa toimittajat yleensä kertovat puheluiden nauhoittamisesta.

Salakatselulla tarkoitetaan, että teknisellä laitteella katsellaan tai kuvataan ihmistä esimerkiksi kotirauhan suojaamassa paikassa tai muulta yleisöltä suljetussa paikassa ilman lupaa (RL 24:6 §).

Julkisen sanan neuvosto ja lastensuojelu

Toimittajien ammatillista ja eettistä toimintaa arvioidaan Julkisen sanan neuvostossa (JSN). Sille jokainen voi tehdä kantelun, jos haluaa tulkinnan siitä, onko mediassa toimittu *vastoin hyvää journalistista tapaa*. Päätöksiä ei ole tarkoitettu käytettäväksi rikos- tai vahingonkorvausvastuun perusteena.

JSN:lle lastensuojelua koskevista jutuista tai ohjelmista on kanneltu harvakseltaan. Neuvosto on antanut tiedotusvälineille sekä langettavia että vapauttavia päätöksiä.

Katso tarkemmin:

www.jsn.fi

Langettava päätös 4502/PL/11.

Tapaus Valkeakoski: langettava päätös

Tämä kantelu on vuodelta 2011. Siinä vastaajana oli Valkeakosken Sanomat ja kantelijana Valkeakosken kaupungin sosiaalityön johtaja. Neuvosto antoi langettavan päätöksen. Lehti rikkoi hyvää journalistista tapaa ja sai huomautuksen.

Kantelu koski riitaisaan huostaanottoon liittyvää uutisointia lehdessä. JSN:n mukaan uutinen oli epätasällinen ja johti yleisöä harhaan. Uutisoinnista sai kuvan, että huostaanotto olisi tehty väärin perustein ja lehdessä eduskunnan apulaisoikeusasiamies olisi antanut huomautuksen huostaanoton tarpeettomuudesta.

Näin asioiden laita ei kuitenkaan ollut, eikä toimitus sosiaalitoimen pyynnöstä huolimatta oikaissut jutussa olleita olennaisia virheitä. Virheellisiä tietoja ei oikaistu edes sosiaalitoimen edustajan haastattelussa, joka julkaistiin jälkikäteen. Alkuperäisessä uutisessa muun muassa apulaisoikeusasiamiehen kannanottoa oli tulkittu väärin.

Kantelusta on opittavissa, että...

- *viranomaisten toiminnan seuraaminen kuuluu tiedotusvälineiden perustehtäviin ja on arvokasta, että yleisö haluaa kertoa toimittajalle kokemuksistaan viranomaisten kanssa asioimisesta*
- *toimittajan lähdekritiikki ja puolueettomuus eivät kuitenkaan saisi vaarantua, ja journalistin velvollisuus on pyrkiä totuudenmukaiseen tiedonvälitykseen*
- *tässä tapauksessa uutista ei olisi saanut rakentaa yhden henkilön haastattelun varaan, ja asian puntaroimisen tueksi saatuihin asiakirjoihin olisi pitänyt tutustua huolella ja hankkia tulkinta-apua väärinymmärrysten välttämiseksi*
- *voimakkaan arvostelun kohteeksi joutuneelle lastensuojelulle olisi pitänyt antaa mahdollisuus kertoa kantansa*
- *kun olennaisia virheitä tuli esille, kuten toimittajan väärä tulkinta apulaisoikeusasiamiehen kannanotosta, olisi se pitänyt korjata heti. Näin ei tehty vielä jatkojutuissakaan.*

Tapaus Nokia: vapauttava päätös

JSN:n vapauttava päätös vuodelta 2004 koski *Nokian Uutisten* yleisönosastolla julkaistua nimimerkkikirjoitusta lapsen huostaanotosta. Vastaja kantelussa oli Nokian Uutiset ja kantelijana Nokian kaupungin sosiaalijohtaja.

Kantelijan mukaan tapaus tuotiin kirjoituksessa esille tavalla, jossa sosiaaliviraston ja sen työntekijöiden toiminta näyttäytyy mielivaltaisena ja järjettömänä. He olisivat toivoneet mahdollisuutta vastata kritiikkiin mielipiteen julkaisun yhteydessä.

Neuvosto antoi vapauttavan päätöksen, jonka mukaan kirjoituksen kritiikki ei kohdistunut huostaanottopäätöksen tehneeseen viranomaiseen vaan huostaanottojärjestelmään yleensä. Nimimerkin käyttö oli perusteltua, koska kyse oli arkaluontoisesta asiasta.

Katso tarkemmin:

www.jsn.fi

Vapauttava päätös 3383/PL/04.

Kantelusta on opittavissa, että...

- *tiedotusvälineissä on voitava keskustella lapsen huoltoon liittyvistä päätöksistä ja sosiaaliviranomaisten toiminnasta*
- *keskustelua voidaan käydä yleisönosastolla nimimerkin turvin asian arkaluonteisuuden vuoksi. Mielipidesivuilla tavallista vapaampi ja kärjekkäämpi kielenkäyttö on hyväksyttävää*
- *toimitus voi auttaa mielipidekirjoituksen laadinnassa*
- *arvostelun kohteeksi joutunut viranomainen voi kertoa kantansa myöhemmin, jos ei onnistu samassa yhteydessä – tässä tapauksessa kantaa ei viikonlopun vuoksi ollut mahdollista saada*
- *tarjottuun mahdollisuuteen kertoa kanta myöhemmin tulisi tarttua, mutta sosiaalitoimi ei siihen mahdollisuuteen lehden mukaan tarttunut.*

Tietoa lastensuojelusta

Yleistä ja kuntakohtaista tietoa lastensuojelusta, lastensuojelulaista ja sen soveltamisesta löytyy monista lähteistä.

Sosiaali- ja terveysministeriö

Lastensuojelun tehtävä ja sisältö sekä muun muassa lastensuojelun perustermit tiiviisti.

www.stm.fi > Lastensuojelu

Lastensuojelun käsikirja

Lastensuojelussa työskenteleville ja opiskelijoille suunnattu kokonaisuus, jossa esitellään lastensuojelulain sisältö ja sen soveltaminen työssä sekä tiedotetaan lastensuojeluun liittyvistä ajankohtaisista asioista. Avoin verkkopalvelu.

www.sosiaaliportti/lastensuojelunkasikirja.fi

Sosiaaliportin konsultointi

Sosiaaliportin Konsultointi-palvelussa asiantuntijat antavat ohjeita ja kannanottoja anonyymeihin kysymyksiin, jotka koskevat lastensuojelun tilanteita.

www.sosiaaliportti.fi > Konsultointi

SOTKANet – Tilasto- ja indikaattoripankki

SOTKANet sisältää kattavasti tilastotietoja suomalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä. Hakusanoilla löytyy tietoa lastensuojelusta valtakunnallisesti ja kunnittain.

www.sotkanet.fi

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) tilastotietokannat

THL:n tilasto- ja rekisterituotanto tarjoaa laajasti tietoja sosiaali- ja terveydenhuollon eri aihealueilta päätöksenteon, kehittämisen ja tutkimuksen tueksi.

www.thl.fi > **Tilastot aiheittain**

Aluehallintovirastot (AVI) ja Valvira

AVI ohjaa ja valvoo kuntien peruspalveluiden laatua ja saatavuutta sekä kansalaisten perusoikeuksien ja oikeusturvan toteutumista. Valvira hoitaa sosiaali- ja terveydenhuollon valvontaa ja lupahallintoa sekä niihin liittyvää kentän ja viranomaisten ohjausta.

www.avi.fi ja www.valvira.fi

Kuntaliitto

Yleistietoa lastensuojelusta, lakimuutosten soveltamisesta, lastensuojelupalveluiden saatavuudesta sekä Kuntaliiton lastensuojelun kehittämishankkeista.

www.kunnat.net > **Lastensuojelu**

Sosiaalialan osaamiskeskukset

Yksitoista sosiaalialan osaamiskeskusta kehittää, tutkii ja välittää sosiaalialan osaamista ja asiantuntemusta toimialueellaan.

www.stm.fi > **Sosiaalialan osaamiskeskukset**

Kuntien lastensuojelusuunnitelmat

Kunnilla on velvoite tehdä valtuustokausittain suunnitelma lastensuojelun järjestämisestä ja kehittämisestä. Lastensuojelun suunnitelmien tulisi sisältää tietoa lasten ja nuorten kasvuoloista sekä hyvinvoinnin tilasta, lastensuojelun tarpeesta kunnassa ja varattavista voimavaroista (lastensuojelulaki 417/2007, 12 §).

www.kunnat.net

www.sosiaaliportti.fi/lastensuojelunkasikirja

Sosiaaliasiamiesten raportit

Sosiaaliasiamies seuraa asiakkaan oikeuksien ja aseman kehitystä kunnassa ja antaa siitä vuosittain selvityksen kunnanhallitukselle. Raportissa ovat mukana myös lastensuojeluasiat. Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000, 24 §).

www.stm.fi > **Potilasiamies ja sosiaaliasiamies auttavat**

Lapsitiedon erikoiskirjasto ja tietopalvelu

Lastensuojelun Keskusliiton kirjasto ja tietopalvelu on lapsitiedon erikoiskirjasto. Tiedostossa on viitetiedot yli 12 000 teoksesta. Kirjaston tietokanta löytyy internetistä, jonka kautta voi saada aineistoa myös postitse suoraan kotiin ja kaukolainaksi muihin kirjastoihin. Lastensuojelun Keskusliiton uutiskirjeitä voi tilata suoraan sähköpostiin.

www.lskl.fi/seuraameita

www.lskl.fi/kirjasto

Kuusikko-työryhmä

Suomen kuuden suurimman kaupungin, Helsingin, Espoon, Vantaan, Turun, Tampereen ja Oulun sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisista koostuva yhteistyöryhmä, joka tuottaa vertailuja sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnoista. Vuosittain ilmestyy myös lastensuojelutilastoja sisältävä raportti.

www.kuusikkokunnat.fi

Järjestöt

Ensi- ja Turvakotien liitto
www.ensijaturvakotienliitto.fi

Erytishuoltojärjestöjen liitto EHJÄ
www.ehja.fi

Lastensuojelun Keskusliitto
www.lskl.fi

Mannerheimin Lastensuojeluliitto
www.mll.fi

Nuorten Ystävät
www.nuortenystavat.fi

Parasta lapsille
www.parastalapsille.fi

Pelastakaa Lapset
www.pelastakaalapset.fi

Pesäpuu
www.pesapuu.fi

SOS-Lapsikylä
www.sos-lapsikyla.fi

Suomen kasvatus- ja
perheneuvontaliitto
www.suomenkasper.fi

Talentia
www.talentia.fi

Väestöliitto
www.vaestoliitto.fi

Lähteitä

Arki, arvot, elämä ja etiikka
Sosiaalialan ammattilaisen eettiset
ohjeet

www.talentia.fi > Työelämässä >
Ammattietiikka

Henkilötietolaki (523/1999)
www.finlex.fi

Journalistin ohjeet
www.journalistiliitto.fi >
Pelisäännöt

Julkisen sanan neuvosto
www.jsn.fi

Kuntalaki (365/1995)
www.finlex.fi

Kunnan viestintä
www.kunnat.net

Laki oikeudenkäynnin julkisuudesta
hallintotuomioistuimissa (381/2007)
www.finlex.fi

Laki sananvapauden käyttämisestä
joukkoviestinnässä (460/2003)
www.finlex.fi

Laki sosiaalihuollon asiakkaan
asemasta ja oikeuksista (812/2000)
www.finlex.fi

Laki viranomaisten toiminnan
julkisuudesta (621/1999)
www.finlex.fi

Lastensuojelua johtavien
viranhaltijoiden kysely valmistui
www.kunnat.net

Lastensuojelun käsikirja
www.sosiaaliportti.fi/
lastensuojelunkasikirja

Lastensuojelulaki (417/2007)
www.finlex.fi

Oikeus hyväksyi venäläislasten
huostaanotot
Helsingin Sanomat 5.7.2013

Oikeusministeriö: julkisuuslain
pääpiirteet

www.oikeusministerio.fi

Opas lasten haastatteliijoille ja
kuvaajille

www.lskl.fi/lapsetmediassa

Rikoslaki

www.finlex.fi

Suomen perustuslaki

www.finlex.fi

STT-Lehtikuva

www.stt.fi > [Tyylikirja](#)

Talentia-lehti 8-2010

Talentia-lehti 6-2011

Talentia-lehti 6-2012/Jane&Paulo

Toimittajan rikoslakipaketti

www.toimittajanrikoslaki.fi

Varaudu – Opas kunnan viestintään
kriisi- ja erityistilanteissa

www.kunnat.net

Viestinnän Keskusliitto

www.vkl.fi

Yle

www.yle.fi > [Ohjelmatoiminnan
säännöstö](#)

”Mielikuvan lastensuojelusta pitäisi olla sellainen, että jos ei ole ketään muuta joka auttaa, soita lastensuojeluun.”